

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, március 16.

Forradalom Oroszországban.

Támadás
hóalaguton keresztül.

Budapest, március 15. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Az ellenséges tüzérség helyenkint élénk tevékenységet fejtett ki. Egyéb nevezetes esemény nem volt.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Stanislautól északra, Solotvintől délre rohamcsapataink sikeres vállalkozásokból egyszázhat fogollyal, hat géppuskával és egy aknavetővel tértek vissza.

Olasz harcér:

Az arcvonal egyes szakaszain a tüzérségi harc újra megélénkült. Asiagotól északra levő arcvonalunkon ma reggel a huszonhetedik gyalogezred osztagai hóalagutakon keresztül a Monte Fornotól keletre levő ellenséges árkokba hatoltak. Elpusztították a fedezékeket és jelentékeny véres veszteségeket okoztak az olaszoknak, két géppuskát zsákmányoltak és huszonhét alpinit ejtettek foglyul.

Délkeleti hadszínter:

A Vojsa mentén nem volt különösebb esemény. — Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Teljes sikerű vállalkozások
a Stochod mentén.

Berlin, március 15. (Hivatalos.) A nagytámadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Esős időben a legtöbb szakaszon csekély volt a tüzérségi tevékenység. A Champagneban a 185-ös magaslat északnyugati lejtőjén, Ripontól délre, a franciák támadásai megsemmisítő tázunkban nem tudtak kifejlődni. A Somme területén és a Maas nyugati partján, ahol Cammierestől délre egyes rajtaütéssel fényes nappal elfogtunk egy francia tábori őrséget, felderítő előretörésekkel néhány foglyot szállítottunk be.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Witonicznél, a Stochod mentén és Jamnicánál, a Dnjesztertől délre, rohamcsapataink vállalkozásai teljes sikerrel jártak. Több mint 100 foglyot és több gépfegyvert és aknavetőt tudtunk beszállítani.

Macedóniai harcér:

A Prespa-tó két partján és Monasztirtól északra a franciák nagy erővel tegnap is támadásokat indítottak, amelyek ugyanolyan nagy veszteséggel és balsikereivel végződtek, mint az előző napokon. A Cserna és a Doiran-tó között a többi entente-csapatok kisebb támadásait vertük vissza. Ludendorff, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Március Oroszországban.

Márciusnak szívet, agyat és vért perzselő szent fuvalma hetven esztendővel ezelőtt lánggra lobbantotta egész Európát, csak Oroszországot kerülte el. Hét évtized sűrű ködén át még mindig felénk villog a cár katonáinak fegyvere, amellyel elnyomták a szabad életre szomjazó nemzet epedő vágyakozását. Akkor a cár hideg birodalmából előtörő fagyos orkán sorvasztotta el március tüzpiros rózsáit, ma pedig, hetven esztendő után, a rabszolgaságra nevelt, álmatag tekintetű orosz paraszt követi azok példáját, akik nem tudtak és nem akartak rabságban tengődni.

A világtörténelem eme ragyogó határkövéből ujjongó szívvel állunk meg és lelünk minden vágyódásával lessük az orosz nép egyszerű lendületének izgató fejleményeit. A cár országában az történt, ami ma egyetlen európai államban sem eshetne meg: — az orosz uralkodó szét akarta zavarni a képviselőházat, mert az tulságosan szabad szellemben merte bírni a kormány intézkedéseit és rámutatott az éhínség okozta pusztulásra, azonban az országgyűlés, — a дума — visszalökte a cár üzenetét s továbbra is együtt maradtak a képviselők. Forradalmi bizottságot alakítottak, mely elzavarta a régi kormányt. Ami azonban a legmeglepőbb és ami legjelentősebb, az, hogy Pétervár harmincezer főnyi helyőrsége szintén csatlakozott a felkelőkhöz és a forradalmi kis hadsereg egyik ezredesét, a német nevű Engelhardtot azonnal ki is kiáltották

az orosz főváros katonai parancsnokának.

Ma még nem tekinthető át ennek a nagy eseménynek teljes jelentősége, ma még nem tudhatjuk, hogy az Engelhardtok és a Bronszkik lobogó vére holnap nem fogja-e vörösrre festeni Pétervár kövezetét és forró homlokuk tizenkét óra múlva nem lesz-e olyan szomorúan hideg, mint a Néva kemény jege; de mégis kell, hogy gondolkodóba ejtse ez a nemzet ama hőhérait, akik azt hitték, hogy az orosz népet, vagy a többi nemzetek szegény elnyomottjait, jogfosztott koldusait a végtelenségig lehet kizozni és sanyargatni üres ábrándokért.

A mi fantáziánkban milyen elképzelhetlen nyomor és szenvedés tanyája, a testi és szellemi fertőnek milyen éjjeli monedékhelyén lehetett már az orosz főváros, ha a nép ilyen vulkányszerű kitöréssel akar segíteni magát. Abban az országban, ahol a legkisebb politikai vétségért Szibéria rettenetes pokla a büntetés, eddig szinte megtörténhetetlennek látszott a mostanihoz hasonló nyílt lázadás a cár parancsa ellen. Békében is voltak ott zavargások, kisebb zendülések, politikai gyilkosságok, azonban a kancsuka és a fegyver ismét siri esendőt teremtett. A hadsereg volt eddig az a gránit piederstül, amely az orosz uralkodókat a népek fölé tudta helyezni és zsarnoki akarataikat az elnyomottak millióira birta erőszakolni. Mi dulhatott már hónapok óta a szinte mérhetetlenül nagy birodalomban, ha az orosz césárokkért rajongó hadsereg is azok ellen fordítja gépfegyvereit, akiknek szolgálatában eddig a testvérgyilkolástól sem riadt vissza?!

Szeretnénk látni az orosz birodalom szövetségeseinek arcát, amikor a forradalomról szóló jelentéseket olvassák. Mit éreznek a gögös angol diplomaták, amikor megkapják ama táviratokat, amelyeket ők a mi népünkről vártak. Az unalomig ismételtgették, hogy nálunk előbb-utóbb kitör az éhínség és a monarchiát különböző nemzetiségű népei a forradalom tüzével fogják elperzselni. Most már beláthatják számításaik botorságát és megtanulhatják, hogy nem elég nagy tömegekkel birni; a győzelem kulcsa nem azok kezében van, akik a legtöbb millió ember felett uralkodnak. A népeket jól kell kor-

mányozni, mert különben az elnyomott, a jogtalan, az éhes csapat hátra fordul és keresztül gázol azokon, akik őt az ellenség felé kergetik.

Jól esik látnunk, hogy éppen most, amikor az utolsó véres birkózáshoz

állanak fel a harcok felek, éppen most, amikor Amerika perfid támadásra készül ellenünk, — most csapat ellenségeink közé az orosz forradalom bombája. Az öröm igaz érzésével szemléljük az eseményeket anél-

kül azonban, hogy elbizakodottá tenne bennünket. Mi tovább küzdünk, bizunk, remélünk s ha kell — szenvedünk. Már elkövetkezett az oroszok március idusa, és hisszük, hogy nincs már messze ellenségeink Világosa sem.

Forradalomba kergette a дума Oroszországot.

Letartóztatták a kormányt. — Ezer halott Szentpétervárott. — A helyőrség a felkelők pártján.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Pétervárott kitört a forradalom.

Stockholmon át jelentik Pétervárról: A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti: Pétervárott kitört a forradalom. A дума tizenkét tagjából álló végrehajtó-bizottság vette kezébe a hatalmat. Az összes minisztereket fogságba vetették.

A főváros 30,000 főnyi helyőrsége csatlakozott a forradalomhoz. A forradalom harmadik napján a rendet a bizottság a fővárosban ismét helyreállította. Engelhardt képviselőt a bizottság Pétervár parancsnokává kinevezte.

A Frankfurter Zeitung jelenti Stockholmból: Moszkva, Kazán, Kharkov és Odessza városok tanácsa táviratilag bejelentette csatlakozását a pétervári jóléti bizottsághoz és egyuttal kérték, hogy az ország belső felszabadításának bizottságát al-pítsák meg.

Pétervár. A pétervári ügynökség jelenti: Pepelajew és Taskym дума-képviselők a végrehajtó bizottság parancsára Kronstadtba mentek. A kronstadti helyőrség a bizottság rendelkezése alá bocsátotta magát. Pepelajewet Kronstadt parancsnokává nevezték ki.

Ellenszegült a дума a cárnak.

A pétervári távirati ügynökség jelenti: A pétervári lakosság a szállítások és az élelmezés teljes tehetlensége miatti elkeseredésének, mely már régebben izgatott, de csendes zúgolódásokban nyilvánult a kormány ellen, melyet minden szenvedésért felelőssé tett, — zavargásokban adott kifejezést. Ennek következménye lett a birodalmi tanács és a дума fölösztatása. A дума ugyanis március 11-iki ülésében elhatározta, hogy

a vasárnap, március 10-ikén
kelt cári ukáznak nem tesz
eleget.

A дума 12 tagu intéző bizottságot küldött ki Rodzianko дума elnök elnöklésével, ideiglenes kormányként, mely a következő felhívást bocsátotta ki:

Tekintettel a súlyos helyzetre és belső zavargásokra, melyek a régi kormányt leköszönésre kényszerítették, a végrehajtó-bizottság kényszerítve érzi magát, hogy a kormányzást kezébe vegye. Határozott felelősségének teljes tudatában bizik abban, hogy a lakosság és a hadsereg támogatni fogja súlyos feladatának teljesítésében, amíg új kormány jön létre, mely a népvánságai iránt előzékenységgel viseltetik és a népnek bizalmát élvezi.

A végrehajtó bizottság a főváros lázongó lakosságának és a pétervári, 30,000 főnyi helyőrségnek, mely a fel-

kelőkkel egyesült, bizalmából jött létre. Letartóztatták az összes minisztereket és fogságba vetették. A дума a kormányt nemlétezőnek jelentette ki. A дума végrehajtó-bizottsága, a дума és a katonai hatóság Engelhardt képviselőt, vezérkari ezredest, Pétervár parancsnokává nevezte ki. Az új parancsnok proklamációt intézett tegnap este a bankokhoz, csapatokhoz, lakossághoz és vasutakhoz, amelyben felhívta őket, hogy a normális életrendjükhöz térjenek vissza. Bromszki képviselőt megbízták a pétervári távirati ügynökség ideiglenes vezetésével.

Miljukow külön békével fenyegetőzött.

Stockholmból jelentik: Oroszországot ma egyetlen nagy kérdés foglalkoztatja, amely a birodalom életkérdése és ez az élelmiszer kérdés. Minden egyéb háttérbe szorul. Az élelmiszerinség következményeivel nyomta rá bélyegét a дума egész ülészakára, újra való megnyitásának első napjától váratlanul történt elnapolásáig. Pénteken még folytatták az élelmiszervitát. A szociálisták és a munkáspártiak hevesen támadták a kormányt. Beszédüket azonban a cenzura eltiltotta. A dumában az volt az általános vélemény, hogy a mostani állapotok súlyosabbak, mint a két év előttié, a mikor a municióhiány nehezedett a birodalomra. Szombaton kellett volna a дума által ellogadott Pétervár élelmiszer ellátásáról szóló indítványra válaszolni, de a kormány részéről a дума elnapolása volt a válasz.

Pétervári jelentések szerint Miljukow, a kadetpárt vezére a дума ismeretes botrányos lefolyású legutolsó ülésén meglepő módon olyan lehetőségekről beszélt, hogy abból az orosz külön békét sejtették a дума tagjai. Kijelentette, hogy Oroszországnak kezdettől fogva a lehető legnagyobb harcokat kellett vívni, anélkül, hogy a szövetségesek részéről ígért támogatásban részesültek volna. Oroszországnak meg kell kapni — mondotta — harcoló társaitól azt a segítséget, amelyet ígértek neki. Ha a szövetségesei nem tartják be szerződészerű kötelezettségüket, úgy Oroszországra nézve sem állhat tenn semmitéle kötelezettség. Oroszországnak ebben az esetben nem kell visszariadni attól sem, hogy az együttes békre vonatkozó londoni szerződést a maga részéről emmisnek nyilvánítsa.

A дума elnapolása előtti ülésében az előadók hevesen támadták zárt ülésben a kormány élelmezési politikáját. A beszédek közlését a cenzura nem engedélyezte. Rodzianko дума elnök megnyitó beszédében kifejtette, hogy a hiányos élelmezés az oka a Pétervárott és Oroszország többi gócpontjaiban kitört zavargásoknak, amelyeknek igen komoly következményei lehetnek és forradalomtól kell félni. Hiányzik egy célravezető szervezet, mely a közlelmezés ügyét minden akadálytól megtudná szabadítani. Ezért az ő kezdeményezésére külön értekezlet ült össze, és élelmiszer-elosztó bizottságot nevezett ki, élén 4 miniszterrel. A bizottságban a kormányzóság képviselői vesznek részt. Az élelmiszer-ellátásban a дума álláspontjának kifejtése a ház elnapolását vonta maga után.

A дума szervezte a forradalmat.

Chatanov tábornok, Pétervár volt katonai parancsnoka kijelentette, hogy a zavargások izgatásokra vezethetők vissza. Lehet, hogy valakinek, vagy valakiknek érdeke fűződik ehhez. Bizik azonban az orosz munkásság hazafias gondolkodásában, bár annak egyes tagjai politikai propagandát fejtenek ki. Az élelmiszerellátás nehézségeinek megszüntetésével a zavargások is meg fognak szünni. Pétervár és Moszkva élelmezéséről kell elsősorban gondoskodni.

A lapok információi szerint kedd óta Oroszországgal minden táviró forgalom megszakadt. A rendes távirati tudósítások is hiányzanak. Az utolsó távirati jelentések arról szóltak, hogy Szentpéterváron a forradalom kitört és, hogy más nagyobb városokban, mint Moszkvában is, állandóan komoly zavargások vannak. A dumából kiinduló jól megszervezett akcióról van szó, a kormány által tervezett államszín ellen, amelynek célja egy államsztrájk lett volna, mely azonban ideje korán a дума tudomására jutott.

Szentpétervárról érkezett hírek szerint szombaton a tömeg, amely eddig csak az élelmiszer-üzleteket fosztogatta, feltörte az összes boltokat és azokat teljesen kifosztotta. A katonaság és a rendőrök a tömeggel több ízben megütköztek. A város katonai parancsnoka másnap plakátokon hívta fel a lakosságot, hogy, ha nem akarnak veszedelembe jutni, ne hagyják el lakásukat. A felhívás azonban nagyon keveset használt. Közben híre terjedt annak, hogy a többség a lázongókhoz csatlakozott. Amikor a kormány megtudta, hogy Rodzianko a cárnál a kormány elbocsátását követelte, Galicin herceg miniszterelnök a

főhadiszállásra utazott és vasárnap köztudomású lett, hogy Galicin herceg felhatalmazást kapott a cártól a duma és a birodalmi gyűlés feloszlatására.

Megteltek a kórházak

sebesültekkel.

Kopenhága. Megbízható értesülések szerint a szent-pétervári utcai harcok első napjain több mint ezer halott volt és a katonai és a polgári kórházak annyira megteltek, hogy újabb sebesültek befogadására teljesen képtelenek.

Haparanából jelentik: Oroszországból visszatért utasok azt beszélnek, hogy Péterváron vasárnap az utcákon a munkások hatalmas barrikádokat emeltek és lövészárkokat építettek. Az utcai harcokban az egész Pétervár munkássága résztvett. A kormány a duma elnapolásával azt érte el, hogy a többség esatlakozott az elégtelenséghez és a lázongások feltartóztathatatlannul forradalmi jellegűt öltöttek.

Pétervárról jelentik: Az utcai zavargások óta Szentpétervár el van zárva a világtól. Polgárember nem hagyhatja el a várost. A postát napok óta visszatartják. A zendülés miatt 2000 embert tartóztattak le. Táviratok nem juthatnak el a külföldre. Ezek az intézkedések arra vallanak, hogy a pétervári és moszkvai zavargások sokkal nagyobb méretűek voltak, mint arról a hivatalos jelentések szóltak.

Ki az az Engelhardt?

Budapestről jelentik: Egy fővárosi hírlapíró, aki Engelhardt-ot, a pétervári új állam-parancsnokot személyesen ismeri, lapjának a következőket írja:

Engelhardt-t Berlinben ismertem meg, amikor ott tanulmányait folytatta. Ekkor már egy egész csomó doktorátusa volt, melyeket Oroszországban szerzett. Azért mégis külföldre ment, hogy tovább képeztesse magát. Mindig arról ábrándozott, hogy az új, forradalmi Oroszországnak tudományos, nagyképzettségű férfiakra

van szüksége. Allandó összeköttetést tartott fenn az orosz forradalmi szervezetekkel. Soha nem ivott semmiféle szeszt és mindig tudományainak élt. Most nyert állásával elérte célját.

Bécsi felfogás a forradalomról.

Bécsből jelentik: Itteni diplomáciai körökben tartózkodnak attól, hogy a pétervári zavargások politikai jelentőségéről és hatásairól véleményt mondjanak, mert a részletes tényülést nem ismerik és az adatok is hiányoznak. Moglehet állapítani a jelenségek forradalmi természetét, de nem lehetünk tisztában indokaival. Nem tudjuk, hogy mely hatalmak politikája és háborús érdekei gyakoroltak annak kitörésére ingerenciát, nem tudjuk, hogy van-e Angliát, sőt esetleg Angliát és Franciaországot kell keresnünk a dolgok mögött. Az angol diplomáciának a háború kadettségéből való összeköttetése emellett szól. Nem lehet csodálkozni, hogy most a munkáspárt és a nemzeti párt összefogtak a háborús párttal.

Bécsből jelentik: Az orosz forradalmi mozgalomnak első jele volt, amikor február 12-én a pétervári hadipari központi bizottság tizenöt munkásképviseletét letartóztatták. Négy nappal ezután Pétervárt és kerületét kivették az északi hadsereg főparancsnokságának hatásköréből és külön főparancsnokság alá helyezték. Ez történt február közepén. Pár nap után arról érkeztek hírek, hogy Oroszországban beszüntettek a személyforgalmak, mert csak így lehet el látni a fővárost gabonával. A helyzet komolyságát első ízben a február 22-jei hivatalos távirat mutatta, mely szerint Cnavalov tábornok, Pétervár új katonai parancsnoka, figyelmeztette a munkásságot, hogy a duma meggyűlölségének napján tartózkodjék minden zavargástól. Ezután következtek a forradalmi beszédek a dumában, amelyeket azonban a cenzura nem engedett át. A múlt hét elején kezdődtek az első utcai zavargások.

A forradalom további sorsáról és a háborúval való hatásáról egyelőre nem lehet jóslásokba becsújtkozni.

Oroszország nem folytathatja a háborút.

Bécsből jelentik: A pétervári távirat alapján Bécsben szkeptikus hangulat alakult ki.

Némely lap Anglia és Franciaország befolyását keresi a forradalomban. A nemzeti és munkás pártok egyesülése a háborús párttal legalább erre látszik mutatni. Angliának kényelmetlen volt a jelenlegi orosz kormány különbékés hajlandósága, tehát eltette láb alól. Most a cárt akarják befolyásuk alá vonni. A Fremdenblatt és a Reichspost azt hiszi, hogy ez így van, de a mozgalom csak akkor sikerülne, ha a cár nem tud a forradalmárok hatalmi köréből elmenekülni. Ezzel szemben a Neue Freie Presse teljes föntartással a következő véleményét nyilvánítja. A pétervári forradalom megakadályozza a háborús-párt terveit és a hákos elemek megerősödését jelenti.

Nyilvánvaló, hogy oly ország, melyben ilyen nagy fölfordulás van, nem alkalmas hátrévesítésre.

A Wiener Tagblatt szerint az ország belső politikai helyzete válságosan komoly. A cárnak legelső feladata kell hogy legyen, ha ugyan egyáltalán van még hatalma, hogy a törvényes állapotokat megkísérelje visszaállítani. Bármint határozzanak és bármi következzen is, mi lábhoz tett fegyverrel örökösünk és várjuk az események fejlődését.

Vagy háború, vagy korona.

A Pester Lloyd estilapja a következőket írja: Március idusa újabb forradalmat hozott. Az orosz forradalom azokból a zavargásokból indult ki, amelyek az egyes munició gyárakban, sztrájkokban nyilvánultak meg. Az, hogy a duma és a munkásság együttes akciót folytatnak, arra vezethető vissza, hogy a cár önkényesen be akarta a dumát szüntetni. A forradalom Oroszországban felütötte fejét és ez a világháború következő fejleményeire mindenesetre nagy hatást fog gyakorolni. Miklós cár nem tudhat két tűz, a front és a forradalom tüze között helytállani, tehát vagy a háborút fogja elveszíteni, vagy pedig a koronáját. Valószínűbb, hogy minden erejét a trónja védelmére és a forradalom leküzdésére fordítja.

Kárpáthy Zoltán.

Regényes színjáték, 5 felvonásban. Jókai Mór regényéből színpadra írta: Hevesi Sándor.

— Bemutató előadás. —

Szép diákevek könyes éjszakái: sokszor eszembe jutottatok ma este, midőn Kárpáthy Zoltán meglevenedett álom-alkaja a lámpák fényében megjelent előttem s halk mesehangon beszélgetett a legkedvesebb emlékeimről. Egy örökre elmúlt magyar világ csodálatosan szép életéről, melynek egykor minden kedves alakját személyes ismerősömnek tekintettem. Az öreg kollegium petróleumlámpás folyóságán felkerestek mind: a hatalmas „magyar nábob”, akit csak szerettünk és fia: a legszebb és legjobb magyar fiú: Kárpáthy Zoltán, akiért lobogva lelkesedtünk, akinek sorsa fordulását sokszor ejtettünk torró könyvet. S ezek a tiszta életű drága alakok nem hagytak el soha, azóta, hogy a legnagyobb mesemondó ajakáról meghallgattuk a történetüket. Emlékük fel-fel villan, alakjuk meg-megjelenik előttünk s életünknek hány szelid percét aranyozzák meg jóságukkal és nemességükkel. Drága Jókai-regények, amelyekben a jóság mindig fehér marad akár asszonyi homlokon, akár férfi szívekben ütött tanyát s a gonzság mindig elveszi méltó büntetését, akármi-lyen magasan rakott is fészket! Egy ilyen

Jókai-könyv újra ifjúvá varázsol s mint egykor az ódon kollegium oszlopai mögül, úgy jönnek újra felénk a régi ismerősök a nagyon jók és a nagyon gonoszok. Mert Jókainál nincsen más típus, ő még a gonoszt is idealizálja.

Kárpáthy Zoltán Jókainak legolvasottabb regénye s a közönség szívesen vette, hogy a Magyar Színház az új főides úr és az Egy magyar nábob után Kárpáthy Zoltánt is dramatizáltatta. Hevesi Sándor izléssel és gondtal oldotta meg ezt a feladatot s igyekezett megtartani Jókai írásából mindent, ami megtartható volt. Hogy ez a szindarab még se tűndöklik a Jókai írásának oszlatatos szivárványszíneiben, az igazán nem az ő hibája. A szindarab nem adhatta vissza a leírások édes báját, a tarka epizódok aranyos humorát, ragaszkodnia kellett a főesemény biztos vonalához. Így történt aztán, hogy sok jellegzetes vonás eltűntetésével tuiságosan sok köny, sok „méla bánat” maradt a darabban. S ez, ha keserűvé nem is, de neműleg egyhangúvá teszi.

A közönség nagy szeretettel fogadta a darabot s az érzékenyebb jeleneteknél a hölgy-publikum szemét gyakran elhomályosította a feltolakodó köny. Talán a férfiakét is. De hát hiába: a tetszés mosolya olyan szivárvány, amely a könyvek esőjén át ragyog a legszebben. Ezt a tetszést megérdemelte a színészek

játéka is. Mindannyian szeretettel és lelkesedéssel fáradoztak a darab aradi sikerén, aminek az is bizonyosága, hogy a társulat elsőrendű tagjai vállalkoztak a legapróbb szerepekre. Hiszen „nagy szerep” — vezető szerep ugyszólván nincs is a darabban, csak nagy nevek és vezető alakok vannak. Kárpáthy Zoltán alakjának meglevenítésére Kertész Dezső vállalkozott. Gyönyörű színészi feladat. Valóságot kölcsönözni egy álom-alkaknak, aki ezer és ezer ember képzeletében él fenségesen, üdén és ragyogóan. Egy rossz vonást kell adnia csak, egy felszeg lépést tennie és — porba hull a százszor megrajzolt és elképzelt ideál. Nem lehet szebbet mondanunk ez ifjú színész munkájáról, mint azt, hogy nem lett képrombolóvá s játékában egy pillanatra sem éreztük Jókai gyönyörű alakjának sérelmét. Szentirmay Rudolf gróf nemes alakjának Szendrei Mihály művészete adott lelkes életet. Egyszerű és megindító volt, példája annak a karakternek, amelyet ilyen földöntúli jónak csak Jókai tudott megrajzolni. Szentirmayné Flórárt Harsányi Margit játszotta el s a régi magyar világ e csupa-szív asszonyának halk szavu beszédét meghatóan tolmácsolta. Kiffer Lujzának Kalinka szép lelkét, bájos fiatalágát — sok magyar ifjunak legszebb eszményképét — kellett elővarázsolnia. A nagy feladathoz voltak varázseszközei: ifjúsága és közvetlensége. Az

Andrássy Gyula gróf az orosz forradalomról.

Budapest. Andrássy Gyula gróf az orosz forradalom kitöréséről ezeket mondta:

— Még nem tudok véleményt formálni a dologról, amit azonban az előző jelentésekből meg lehet állapítani, az is fontos és örvéndes, mert az első megoszlást jelenti. Ez az első tünete annak a belátók által régóta várt és megjósolt forradalomnak, mely elősegítheti a

végleges béke ügyét. Természetesen nem tudjuk megítélni az arányokat, de maga az a tény, hogy a főváros a forradalmárok kezébe került és hogy a katonaság csatlakozott a forradalomhoz, remélhetőleg kijózanítólag fog hatni a cárizmusra és arra a meggyőződésre fogja terelni, hogy maga alatt vágja a fát akkor, ha a harcot mindenáron folytatja a nép nagy részének akarata ellenére idegen érdekek és tényezők szolgálatában, megvalósíthatatlan, utópisztikus célokért.

Hatszáz ezer korona kereset egy fillér kockázat nélkül.

— Az Arad. Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye előkelő köreiből felháborodással beszélnek egy példátlanul álló és a háborus konjunkturák kihasználásának klasszikusan rideg karakterét magán viselő eseményről, amely csakugyan arra való, hogy a már elkoplatott frázist, amely bizonyos események jellemzésére azt szokta mondani, hogy ez, vagy az a dolog „iskola példája” valaminek. Ujra életre keltette. Csakugyan tanúság és messzire ható konzekvenciák levonása céljából minden idők számára érdemes lenne feljegyezni egy fővárosi ügyvédnek azt a vakmerőnek mondható elhatározását, hogy *megvett egy fillér pénz nélkül egy kétezerholdas aradmegyei gyönyörű birtokot, azon két esztendőig huzza a hasznot, az adósságokból egy tity inget nem törlesztett és végül hatszáz ezer koronáért eladva a tőlszerelést, visszavonult „a gazdálkodástól”, hátat fordított Aradmegyének s miután így minden élő és holtanyagnak óriási áremelkedését kihasználta, betelejezi földesuri pályafutását.*

Igen előkelő aradi családnak birtokáról van szó. A férj nagyműveltségű, modern gondolkodású férfiú, aki nagy vagyonát arra költötte, hogy járatlan utakon járjon, új csapásokat vágjon. De a sors nem kedvezett neki. Üldözte a balszerenese, majd az időjárás, majd a vad-
vizek, majd más elemi csapás hiúsította meg

est egyik legszebb jelenetét Harmath Józsa művészetének köszönjük. A szenvedő, szerelmes kis Vilma haldoklásának gyönyörű megjátszását bizvást legértékesebb sikerei közé számíthatja. A darab könyves levegőjébe alig dereng a humor áldott fénye, talán csak Tarnaváry szeptemvir klasszikus alakjából sugárzik elő elevenítő erővel. Ebbe a tipikusan magyar alakba öntötte Várnai istenadta nagy művészetének sok nemes értékét. Hangulatot és levegőt hozott a színpadra, ahol mosolygás köszöntötte ahonnan kacagás és taps kísért.

Barics Gyula a becsületes ügyvéd, Deli Lajos pedig a gaz prókátor szerepében voltak elsőrangúak. De az epizód szereplők közül is nem egy láthatta a közönség rokonszenvében derék munkájának a jutalmát. Győző pompás maszkjával, Polgár Sándor a magyar büszkeség érzékeltetésével, Kiss Miklós egy rut jellem gondos realizálásával tüntek ki s szépen illeszkedtek az összjátékba Bánházy Teréz, Rozsnyói Ilonka, Tóth Böske, Benkő Gizi, Róna Dezső, Polgár Béla, Lenkei György és Herold Ede. A rendezés Szendrey Mihály érdeme, ki kétségtelenül sikerrel tárazozott azon, hogy Jókai alakjai ne kerüljenek túlságosan modern interieurok közé. Hozzá tartozik még az est teljes képéhez annak a megemlézése is, hogy prologóképpen Csécsi Imre szép „Márciusi dal”-át Barics Gyula szavalta el hatásosan és nemes lendülettel.

Z. A.

folyton a legszebb törekvéseket, a legmerészebb gondolatokat. Idők multával a birtokra nagy összegű kölcsönöket vett föl és kebeleztetett be. Így a Magyar Általános Hitelbank 600.000 koronás kölcsönt nyújtott. Eljött a nagy világháború és a földbirtokosnak hadba kellett vonulnia.

A háború első évének első felében történt, hogy budapesti birtokközvetítő ügynökök felkeresték a földbirtokos feleségét s nagy bőbeszédűséggel rábírták arra, hogy a mintagazdaságként ismert kétezer holdas uradalmat eladja. Megnevezték a vevőt Mór Béla dr. budapesti ügyvéd személyében, aki le is jött Aradmegyébe, megnézte a gyönyörű berendezést, amelyhez fogható szakértők állítása szerint is igazán nem találni messze földön. Rövidesen meg is történt a megállapodás és az ügyvéd egy millió koronáért megvásárolta a birtokot, amelynek eladási joga egyedül a földbirtokos nejét illette. Ezért a pottom pénzért nem csak a kétezer hold földet kapta meg, hanem az említett, párját ritkító legnagyobb rész Angliából hozatott gépeket, az állatállományt, amelynek tulnyomó része tiszta fajú állatokból állott, a kastélyt minden berendezésével. A mellett, hogy ilyen pottom áron került birtokába ez az uradalom, még az a szerenese is érte az ügyvédet, hogy *egy fillért sem kellett fizetnie a vételár fejében.* Ugyanis sikerült az uri nőt egy olyan szerződés kötésére rábírnia, amelynek volt az ügyvédre nézve egy rendkívül sokat jelentő klauzulája. E szerint a vételár csak akkor köteles kifizetni, ha a tulajdonos a klauzulában felsorolt sőtéle fizetési kötelezettségének már eleget tett. Pénzt természetesen nem kapott és ennek a kötelezettségének nem tudott megfelelni. Az ügyvéd bevonult a dominiumba, amely minden tőkebefektetés nélkül igért számára minden szépet és jót.

Egész a legutóbbi hetekig tartott ez a paradicsomi állapot, illetve mindaddig míg a kormány moratorium rendelete lehetővé tette hogy az adósok hitelezőikkel szemben a nem fizetés álláspontjára helyezkedjenek Mór dr. a bankoknál nem teljesített fizetést, mert hisz a bekebelezett adósságokat perelni nem lehetett. Mikor azonban a kormány megszüntette a moratoriumot a Magyar Általános Hitelbank rövidesen 600.000 korona követelésének behajtása céljából megkérte az árverést a birtokra, az új földesur penzre tett mindent, ami pénzzé volt tehető, és a viszonyokkal ismerősök állítása szerint a mai horribilis árak mellett körülbelül 600.000 korona készpénzt vett be az ingóságok eladására. Összecsomagoltatott, Budapestre utazott és a birtokot a sorsára bízta.

Katona rendőrség Budapesten. (Alszegehy Béla huszárezredes a parancsnok.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapesten felállítják a katonai rendőrséget, mint a hogy megszervezték már, nemcsak Bécsben, hanem több vidéki magyar városban is. Bizonyos, hogy Aradon is felállítják, Resch Ferenc altábornagy már tárgyal is Green Nándor főkapitánnyal. A budapesti katonai rendőrség ma csütörtökön kezdte meg munkáját, immár teljes és befejezett szervezettel. A rendőrség élén Alszegehy Béla huszárezredes áll, a ki a rendőrség szervezetéről és munkaköréről a következőket mondotta:

— Az államrendőrség vezetőivel természetesen már előzetesen megállapodtunk. A legnagyobb rokonérzéssel fogadtak, a mi természetesen is, mert hiszen nagy terhet veszünk le a rendőrség válláról. Szükség esetén — örtem ezalatt, ha katonai személy és polgári egyén együttesen követnek el törvénybeütköző dolgot, vagy a katonai rendőrség nyomozásának az eredménye, hogy polgárok is részesek valamely dologban, — együttesen végezzük a vizsgálatot. Időszakonként rendszeres razzákat is tartunk az államrendőrséggel együttesen és különösen a detektívtestülettel tartjuk fenn a szoros összeköttetést. Arról természetesen szó sincs és nem is volt soha, hogy mi a polgársággal közelebből törődnénk. Ez az államrendőrség dolga és mi csak tisztán és kizáróan a katonákkal törődünk.

— Azt hiszem, hogy a nagyközönség rövid időn belül be fogja látni működésünk szükségességét és támogatni fogja nehéz és felelősségteljes munkánkat. Hiszen mindnyájunk érdeke, hogy a hadsereg, a mely a harc-téren csupán dicsőséget szerzett a magyar névnek, idehaza is komolyan és hős harcoshoz illően viselkedjék. A ki nem úgy viselkedik, az nem katona! Az csak bitorolja a csukaszűke tisztviselését.

— A budapesti rendőrséget tizenhárom kerületre osztottuk. Tíz a fővárosra, három pedig a környékre esik. A kerületek centralizálva vannak. A középponti rendőrség a téparancsnokság épületében van, a kerületi osztagok pedig a saját kerületeikben. A rendőrség feje én vagyok, hozzám van beosztva több tiszt, ezek a rendőri előadók. A kerületi osztagok élére olyan tartalékos, haretéri szolgálatra már nem alkalmas tisztet tettünk, a kik polgári foglalkozásuknál fogva erre a célra leginkább megfelelők. Így van közöttük ügyvéd, bíró, újságíró, vizsgálóbíró, szóval olyan tiszt, a kiknek élettapasztalataik elég biztosítékot nyújtanak, hogy munkakörüket és súlyosan felelősségteljes szolgálatukat jól ellátják. Minden egyes kerületvezető tiszthez beosztunk két-három tisztet, 15—18 altisztet, 30—40 közembert és a szükséges irodai személyzetet. A legénység szolgálata, szóval a rendőri szolgálat az, hogy *utcán cirkálnak és a rendre ügyetnek.* Egyik részük karszalagot visel és így a közönség is megismerheti, másik részük minden külső jel nélkül igazolvánnyal ellátva sétál az utcán. Ez utóbbiak körülbelül a detektívek szolgálatát végzik.

Mindnyájunk érdeke, hogy a közönség támogassa a katonai rendőröket. Fontos dolog az, hogy *senki katona személynek ne adjon lakást, mert minden katonát hivatalból szállásolnak el.* Ha pedig a körülmények mégis olyanok lennének, például rokonról lévén szó, hogy a lakás-adást nem lehet megtagadni, akkor azt azonnal be kell jelenteni az illetékes katonai kerületi rendőrpáncsnokságon, hogy így az ellenőrzés alól egyetlen katona se vonhassa ki magát.

Békét követel az orosz tömeg.

— Anglia miatt tört ki a forradalom Pétervárott. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Lassan, de biztosan, szövetségeseinek, különösen Angliának minden fáradozásai ellenére kitört Oroszország katasztrófája. E szövetségesek és ezek sajtójának idegességére való tekintettel az orosz újságok az utolsó két hónapban többet hallgattak el, mint amennyiről hírt adtak és a belső állapotokról a semlegesek előtt meglehetősen titkolóztak, de már ez nem segített semmit s ami jött, azt semmi módon nem tudta feltartóztatni. De a figyelmes szemlélő előtt azok az események, amelyeket tegnap Pétervárról a hivatalos táviratoknak is jelenteniök kellett — semmi esetre sem szolgálhatnak meglepetésül.

Sokatmondó volt már a pétervári távirati ügynökségnek február 12-én kelt hivatalos közleménye, amely a Hadiipar Központi Választmány munkásképviseleinek letartóztatását jelentette. Ugylátszik, hogy ezek a munkásképviselek ahelyett, hogy minden erejükkel az ország megvédésének ügyére fordították volna, sokkal inkább arra törekedtek, hogy megszervezzék a munkásmozgalmak előkészítésének központi organizációját, amelynek végcélja

Oroszország átváltozása volna egy szociáldemokrata köztársasággá.

Néhány nappal később történt, hogy Pétervárt és környékét az északi hadsereg főparancsnokságának hatalmi szférája alól elvonták s számára külön katonai parancsnokot állítottak és pedig rendkívül messzemenő hatalommal a civil lakosság és a katonai intézmények fölött.

Az 1905-iki forradalom nem mult el nyomtalanul tanulságaival az orosz kormányzat felett. Akkor 1905 októberében a forradalmi mozgalom teljes sikere csak egy hajszálon függött, mert Péterváron a felkelés elnyomására szolgáló katonai létszám igen sokáig nem volt meg. Ezt a veszedelmet akarták most idejekorán elkerülni. A helyzet komolyságát megerősítette egyébként a február 22-én Pétervárt ütszögleteire felragasztott felhívás, amelyet a pétervári új katonai parancsnokság vezetője Chabalow tábornok intézett a munkássághoz. E felhívásban óva intette őket mindennemű sztrájktól és a дума megnyitásának napján való tömegfelvonulásoktól s komoly szavakkal utalt a külső ellenségre, amely Oroszország nagy térségeit megszállva tartja, nemkülönben a munkásság hazaszeretetére. „Akik azonban — végezte a felhívás — felszólítással szemben engedetlenek lesznek, azokat emlékeztetem, hogy Péterváron rögtönítélő bíróság uralkodik s hogy minden erőszakot és ellenállást, valamint a törvényes hivatalok ellen való fellépést azonnal fegyverrel fogok megtorolni.”

A дума megnyitása február 27-én történt s ha a hivatalos orosz közleményeknek hitelt adhatunk, a legteljesebb nyugalomban. Természetesen efelől még pontosat nem tudhatunk, de minden okunk meg van arra, hogy a hivatalos közleményekben kételkedjünk. A munkáspárt vezetőinek *Kerenskinék* és a szociáldemokrata *Tscheidzenek* beszédei csakis megkurtítva értek külföldre. Február 27. és március 11. között oly komoly események, mindenektől pedig *utcai harcok történhettek*, hogy az orosz kormány kényszerítve látta magát arra, hogy hivatalos nyilatkozatokat adjon ki ezekről. Már maga ez megmutatja előttünk Oroszország benső krízisének képét.

E pillanatban Oroszországban három egymással küzdő tábor áll szemközt. Az egyik maga a kormány Galitzinnal és Protopopowval

élén. E pillanatban, a közelgő veszedelem érzésében s különösen Protopopow belügyminiszter akaratából

a kormány a zsidókra támaszkodik.

A balpárttal szemben kész a kormány egy hatalmas tegyver igénybevételére, a *birodalmi дума feloszlítására* s az új választások elrendelésére. Ezzel a blokkal szemben nem kellett ugyan a zsidók és az idegenből származottak segítségére támaszkodnia, de annál inkább a harmadik táborral szemben.

A második tábor a *progresszív nacionalisták*, élükön Bobrinszky Vladimir gróffal és Sulginnal, valamint a centrum, az oktoberisták és a kadettek alkotják. A blokk tulajdonképeni vezetője *Rodzianko* дума elnök és *Miljukow*. Velük szoros együttérzéssel működnek a progresszívek. Ezek előtt a francia és angol demokrácia a kívánatos és törekvésre érdemes ideál és ismét rá kell mutatnunk arra, hogy ezek a körök már régen ellenségeik voltak a központi hatalmaknak, mert ők ezekben Oroszország uralkodó rezsimjének legerősebb támaszait látták. És ma is, a háborus évek harmadikának a végén leginkább az ő vezetői azok, akik előtt Oroszország imperialisztikus céljai lebegnek. Megjegyzésre méltó, hogy *Miljukow Pál* nem tud eléggé dolgozni és különböző terveket készíteni arra nézve, hogy monarchiánkat és Törökországot felossza. S nem szabad azt hinni, hogy ez talán a háborus pszichózis kinövése. Nem! Ez az állarc letévése, mert úgy gondolja, hogy erre az idő elérkezett. Évek óta üzte ezt a politikát, bár más jelszók alatt: az összes szlávság kulturális közeledésének köpönyege alatt és ő volt azok egyike, akik a háborút az *osztrák parlament*, a szerb szkupstina és a bolgár szobranje folyosóin előkészíteni törekedett. Abban a pillanatban, midőn ő a harmadik dumában a kadettirakció vezetését átvette (ez tudniillik az első és második дума időtartama alatt neki nem sikerül) az ő áttérése az imperialis külpolitikai mezejére, befejezett tény volt.

De ha

a kormány Miljukow és társai előtt reszket,

ennek más oka van. Anglia s pétervári képviselője *Buchanan* a leghatalmasabb protektorai a férfiának és pártjának. Az angol miniszterelnök elrendelte volt, hogy Anglia képviselői az entente konferencián, azoknak az elveknek a szószólói legyenek, melyeket ez a blokk val a magáénak. A moszkvai iparos világ egyik organuma ritka büszkeséggel ir Angliának erről a rendeletéről. Ennek a pártnak tehát csak addig van jelentősége, amíg Anglia áll a háta megett.

Azon a napon *tehetetlenné válik, amely napon Oroszország és Anglia utjai elválnak egymástól*. Magában Oroszországban is nagyon kevésbé eresztette le gyökerét a népretegek talajába. Bár számíthat a tömeg rokonszenvére, ha a kormányzat ellen fellép, de ez a tömeg már ellenzéki voltában vetett hitét régen elvesztette.

Ez a tömeg, a dolgozó nép, a munkások és parasztok a dumában való gyenge képviselőjükkel

alkotják a harmadik tábort. Ezek képviselik a veszejt,

amely a kormányt tenyegeti, amint azt az utóbbi pétervári események mutatják. Ez a tömeg megcsömörlött a véraldozatoktól, vala-

mint az élelmiszerekben és fűtőeszközökben való nyomasztó szükségétől, melyek az orosz városokat még sokkal inkább nyomják.

Ez a tömeg a központi hatalmak béke-ajánlatának visszautasítását nemcsak nem helyeselte, hanem nyíltan ellátta.

A sorsnak különös ironiája kényszerítette legújában *Miljukowot*, hogy nevének egy hamis viselője ellen az újságok hasábjain nyíltan kikelljen. Ez az *ál Miljukow* sikerrel szólította fel a munkásokat, hogy a háborúnak folytatása ellen tiltakozzanak. Az igazi *Miljukownak* ez a protestálása mutatja leginkább, milyen hangulat uralkodik a tömegek lelkén. Az igazi *Miljukow* a munkástömegeknél, melyeket ő egy konferencián műveletlen csöcseléknek nevezett, az ő háborus heccelődéseivel s túlzott hadicéljaival alig érhetne el sikereket. De abban a pillanatban, midőn a kormány békére határozta el magát, azonnal számíthat a nagy tömegek segítségére a blokk hatalmi vágyaival szemben. Azonban ebben rejlik az orosz kormány tragikuma, Anglia nyomására és a cár parancsára minden fronton folytatnia kell ezt a kilátástalan küzdelmet.

Helyszíni szemlén

a hadbíróság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyszabeni hadosztálybíróság mint az *Aradi Közlöny* azt ma megírta, nem tartott főtárgyalást a mai napon, hanem helyszíni szemlét rendelt el azokban a helyiségekben, ahol *Hegedüs Ede* alezredes 1914-ben az Aradra internáltakat elhelyezte. A bíróság tisztában volt azzal, hogy ma nem azokat az állapotokat és viszonyokat fogja találni, amelyek annak idején uralkodtak a táborban és inkább az volt a célja, hogy a területi adatokat, az akkori elhelyezés megfelelő lehetőségét ellenőrizze és következtetéseket vonjon a tanuvalomásokból a maga szemlélete útján.

Dél előtt 11 órakor gyülekezett a bíróság a vár udvarán és miután a törvényszék minden tagja és a felek, valamint a szakértők együtt voltak *Jóhn Jenakie* tábornok parancsot adott a körut megkezdésére. A haditörvényszéket útján *Sándor* százados, a tábor jelenlegi parancsnoka kalauzolta. Körülbelül két óra hosszáig tartott, míg a bíróság fölkereste azokat a basztionokat, lünetteket és egyéb helyiségeket, amelyek most már nagyrészt üresen állanak, de amikor sok ezer számra küldték Aradra az internáltakat, mind zsufolásig megteltek. Talált a bíróság nagy tágas és a higiénia követelményeinek megfelelő tiszta szobákat, amilyenekről a birodalmi szerbek odahaza még álmodni se mertek, de talált olyanokat is, amelyek nem a XX. század egészségügyi tudományának elvei és szabályai szerint készültek. *Hummel* Ferenc alezredes hadbíró, tárgyalást vezető minden egyes helyiségben behatóan érdeklődött úgy a vádlottnál, mint a jelenvolt és az ügyben kihallgatott tanuknál, vajjon mennyi ember volt elhelyezve egy-egy helyiségben, milyen volt a világítás, a szellőztetés és milyen volt a tisztaság. Megtekintette a bíróság a vizsgáltatásra szolgáló kutakat, továbbá a konvokt és a mellék helyiségeket is.

A hivatalos szemle adatait mind jegyzőkönyvbe foglaltatta a bíróság és úgy határozott, hogy ezt a főtárgyaláson felolvastatja.

Felkereste a hadbíróság azt a temetőt is, amelyet a Maros-partja melletti területen létesítettek 1915. év elején és ahol a ragályos betegségben elhaltak találtak örök pihenőre.

Feketére festett kezeszek állnak egymás mellett sűrű sorban, valamennyin az elhalt inter-nált neve és halálkozásának napja. Három-négy állandó jellegű siremlék is készült már időközben olyanok részére, kiknek vagyonosabb hozzátartozóik vannak.

A hadbíróság holnap délelőtt kilenc óra-kor folytatja a főtárgyalást.

Leves, hus, tészta — egy korona nyolcvan fillér.

— Ahol a város segíti a szegény középosztályt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány nap múlva, a hónap második felében megnyílik Nagyváradon egy új városi konyha, amelynek élén Tátray Kálmán törvényszéki bíró neje fog állani, aki, mint való-ságos művésze a háborus gazdasszonykodásnak, magánháztartása körében is főzőiskolát nyitott és aki gazdaságos, célszerű és nagyszabásu programmal fog hozzá, készségesen vállalt fel-adatának a megoldásához. Erről a programról Tátray Kálmánné urasszony a következőket mondotta el a hírlapíróknak:

(Három osztály.)

— A létesítendő városi konyha egyik leg-fontosabb tényezője a közéletmezésnek, mert óriási a jelenlegi viszonyok között a kitűzött célnak a hordereje. Magam is törvényszéki bíró felesége vagyok és szomorú tapasztalatok árán mondhatom, hogy tisztviselői fizetésekből ma mezezni, egyenesen képtelenség. Pláne nők, családos embereknek. Az sem titok, sőt a leg-hangosabban kiáltó panasz, hogy a köztisztvi-selők a szó legteljesebb értelmében nyomorog-nak. Nem képesek a horribilis élelmiszerárak mellett megélni. Fontos volt tehát, hogy oly expedienst találjunk, amely lehetővé teszi, hogy intelligens emberek, a középosztály kenyérke-resői és azok a tisztviselő családok, akik nem bírják a reájuk szakadó terheket, kollektive jussanak megfelelő és olcsó élelmiszerekhez, illetve élelmészhez. Számolni kellett egyesek-nek azzal az érzékenységgel, hogy restelnek nyíltan, mások előtt egy ilyen közös konyhába lépni, amely még abban a tévképzetben él — sajnos — a köztudatban, hogy ez népkonyha és ennek élvezete sérti a dekorumot. A közéleti sikerének biztosítása végett számoltunk ezzel is és három külön helyiséget rendeztünk be, ahol társadalmi rendjük szerint osztályonként fogjuk az étkezőket elhelyezni, hogy lehetőleg semmi sem feszélyezze őket. Szól ez különösen a nőknek, akik most kenyérkeresetre, hivatal-bajjárásra lévén utalva, nincs módjukban ház-tartást vezetni, otthon főzni.

(Mit ad a városi konyha?)

— Az újonnan létesítendő városi konyhá-ban három osztályú étrendet állapítottunk meg. Az első osztály: adagonként naponta három tál ételt levest, húst, tésztát* számítva, egy korona nyolcvan fillérbe kerül. A második osztály: leves, főzelék feltétellel adagonként egy korona husz fillér. A harmadik osztály: leves, főzelék hus nélkül, adagonként nyolcvan fillér.

Hangsúlyozom, hogy más, mint a tál éte-lek közti különbség, nincs az egyes osztályok között. Minőség és mennyiség teljesen egyenlő és az adagolás olyan, hogy három adag teljesen elegendő egy öttagu család ellá-tására.

(Az étlap.)

— Gondoskodás történik arról is, hogy az étlap minél változatosabb legyen. Így pél-dául — van a viszonyok számbavételével téli

és nyári menu, amelyet egy hétre így állapi-tottunk meg:

Vasárnap: Husleves, székelygulyás, fánk-onatos. Hétfő: Pörkölt tészta-leves, babfőze-lek felsár-szelettel, burgonyás tészta. Kedd: Zöldség-leves, savanyu burgonyafőzelék, költés tészta. Szerda: (Hustalan nap), bab-leves, tu-rós csusza. Csütörtök: Husleves, főtt hus pap-rikás burgonyával, korpá-torta. Péntek: (Hus-talan nap), burgonya leves, lekváros derelye. Szombat: Kenyér-leves, lenese füstölt hussal, hirtelen fánk.

A nyári étrend egy hete volna például: Vasárnap: Sóska leves, zöldbabfőzelék sertés-bordával, korpá torta. Hétfő: burgonyaleves, tokkáposzta marhasülttel, meggyes lepény. Kedd: Husleves, paraj főtt hussal, juhtorós galuska. Szerda: Zöldbab leves, burgonya gombóc. Csütörtök: Gombaleves, kapros ká-poszta sertéspecsenyével, cseresznyés rétes. Péntek: Zöldborsóleves csipkedettél, rest de-relye. Szombat: Lebbencs-leves, kelkáposzta sertéspecsenyével, palacsinta.

Természetes, hogy ez csak egy-egy hét tervezett étlapja és úgy telen, mint nyáron, a hus és tésztaemlék terén különösen a legdu-sabb választék áll még rendelkezésére a kony-hatudományának, amely a háborus idők alatt, a viszonyokkal számolva és szem előtt tartva a lehetőségeket, óriásit bővült a régi szakácsköny-vekkel szemben.

(A költségvetés.)

A beszerzési árakat illetőleg, a mindenkori piaci maximált árakat vettük alapul. A költ-ségvetésünk szerint egyelőre napi négyszáz adag forgalom mellett a kiadás heti 3200 ko-ronában van megállapítva.

Tartozom azonban megjegyezni, hogy eb-ben benne van már minden kiadás: a személy-zeti költség, tüzelő-anyag, sőt a beszerzési költ-ségek kamatai is.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken: Kárpáthy Zoltán, másodszer.

Szombaton délután 3 órakor ifjúsági és né-pies előadás, mérsékelt helyárakkal: A peleskei notárius.

Este 7 órakor rendes helyárakkal: Kárpáthy Zoltán.

Elcsapta a társulat az igazgatóját.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A debreceni színházi törvényszék ma dél-előtt érdekes és a színházak történetében min-denetre ritkaság számba menő „ítélet“-et hoz-zott. A szigorú ítélet nem kevesebbet tartal-maz, mint azt, hogy a színházi „törvényszék“ elcsapta a saját direktorát: Heltai Jenőt.

A színház direktora ugyanis Heltai Jenő, miután egy szerződésben, amelyet Mezei Béla 1916. augusztus 6-án Heltaival kötött, Mezei Heltait művészeti igazgatóvá tette, neki disz-leteit, felszerelését, ruhatárát és a színház be-rendezéseit 50,000 koronáért eladta és a jöve-delmet is átruházta reá. Heltai szeptember óta gyakorolta is az igazgatói, vagy társigaz-gatói jogokat, miután az 50,000 koronát le is fizette Mezeinek.

Ez év januárjában Mezei Béla Heltait új szerződéssel kínálta meg a régi helyett, ame-lyet azonban Heltai magára nézve sérelmesnek talált s így azt nem is írta alá. Így az igazga-tóságba egyenletlenség fészkelődött be, amely — ugylátszik — a mai színházi törvényszéki ítéletben nyert kifejezést. A „Debreceni Hét“ című hetilapban ugyanis, amelyet a múlt év-ben Heltai alapított, egy cikkeske jelent meg a színház jövőjéről, amelyet a cikk írója úgy

gondolt, hogy az a konzorciumos alap mellőzé-sével csak akkor lesz jó, ha fix szerződéses alapon szervezi az igazgató a társulatot. E cik-kért vonták felelősségre Heltait, aki azonban úgy a szerzőség, mint a laptulajdonosság ellen erélyesen tiltakozott. A törvényszék előtt az a vád feküdt, hogy a kérdéses cikkben Heltai a társulat existenciája ellen tört s mint ilyen, — tekintve, hogy háboru és statáriális eljárás is van — a legsúlyosabb büntetéssel: eicsapa-tással büntette. Kevés társulat szerezte meg magának azt az örömet, hogy eicsaphassa a direktorát. A sok vihart ért debreceni színház-ban ez is megesezt. Persze, a törvényszéktől még felebbezés is van: a színészegyesülethez, amely még dönteni hivatott e „véres“ ügyben.

* Nagyszabásu előadásra készül a Nővé-delmi Hivatal. Egész Arad tudja, hogy ez az egyetlen jótékony intézményünk, mely minden tekintet nélkül magát a jótékonyt szolgálja s ép ezért Arad társadalmának minden rétege siet, hogy e nemes hivatásában a Nő-védelmi Hivatalt támogassa. Viszont a Nővé-delmi Hivatal viszonzni akarja a publikum áldozatkészségét oly módon, hogy kiváló mű-sorral e hó huszonegyedikén, szerdán délután a színházban előadást rendez. Ez előadáson aradi urilányok egy mesejátékot adnak elő, melynek keretében igen szép hangverseny fog lejátszódni. Fényes Boriska, ez a minden izé-ben muzsikus, nagy jövőre hivatott kis mű-vész nő Schubert-Szendy Impromptu (Thema con variatione) és Chopin G-moll balladáját adja elő. Csak Anna dalokat énekel, Auszter-weil Annuska műtáncokat mutat be, azonkívül sokat ígér az aradi urigyerekek által lejett törpék tánca. Az est prologját Grallertné Martini Hilda írta és Tóth Böske mondja el a tőle megszokott jótékonyt. Jegyek az előadásra Scherhag H. és Fia cégnél már most kaphatók.

* A színház hírel. Érdekes vendégsze-replés. A jövő héten hétfőn érdekes vendég-szereplés lesz az aradi színházban, akkor lép fel vendégként Hegedüs Gyulának kitűnő ta-nítványa, Balog Erzsébet a Tanítónő címszerepé-ben. — Ifjúsági és népies előadás. Szomba-ton délután a magyar színműirodalom remeke, a legjobb magyar énekes bohózat, a Peleskei notárius kerül színre, melyben az egész sze-mélyzet foglalkoztatva van. — Vasárnapi elő-adások. Vasárnap, mint rendesen két előadás lesz. Délután 3 órakor a közkedvelt Schubert-operett, a Három a kis lány kerül színre a már ismert elsőrendű szereposztásban. Este 7 órakor rendes helyárakkal Kárpáthy Zoltán nagyhatásu ujdonságnak lesz a negyedik elő-adása.

* Unger Mór tanítványainak hangversenye.

A zenekedvelő aradi közönség már évek hosszú sora óta megszokta, hogy a kiváló pedagógus növendékeitől a dilettantizmus kereteit jóval túlszárnyaló, művészi kvalitásokkal bíró zenei élvezetet várjon. Innen magyarázható az a szokatlanul nagy érdeklődés, mely a vasárnap délutáni jótékonycélu hangverseny iránt meg-nyilvánul. Az előjegyzett helyek tulajdonosai jegyeik minél hamarabbi kiváltására kéretnek, mert különben a rendkívüli nagy kereslet foly-tán e jegyek másoknak fognak eladatni.

* Moncer Joláta. A tavasz úde frissessége árad szét abból a két festményből, amely ma került a Lengyel-féle kirakatba. Moncer ezre-des bájos fiatal leányát, Jolátét ábrázolja a két kép, amely Illencz Lipót kiváló aradi fes-tőművész esetje alól került ki. Az egyik portré, a másik pedig inkább vázlat és a kettő közül az előbbi a sikerültebb. A portré teljes hűséggel tükrözteti vissza Moncer Joláta ur-leány arcának minden finomságát és tekinteté-nek varázsos merengését. A kép buja szingaz-dagságával és a különös érzékkel megfestett háttér színházával már is magára vonta a fi-gyelmet és jelentékenyen növelte Illencz Lipót eddigi művészi sikereit.

Pletykával halálba kergetett pap.

(A lelkész öngyilkossága a falu szája miatt. — Hat gyermekes apa tragédiája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rövid pár sorban megemlékeztünk már arról, hogy Tariska Sándor, a kölesei rek egyház fiatal, 36 éves lelkésze az elmúlt héten föbelőtte magát és szörnyet halt. A hat gyermekes családapa öngyilkossága az egész környéken nagy szenzációt okozott és általános részvétet keltett.

Mint rövid híradásunkban is megemlégtünk, Tariska Sándor hátrahagyott levelében azt adja tettének okául, hogy a község jegyzője és bírása ellene bujtották a népet. A boldogtalan ember megható tragédiájáról a következő részleteket sikerült megtudnunk:

Tariska Sándor a kölesei református egyháztól fizetésének egyrésze fejében szántóföldet kapott használatra a községtől körülbelül egy kilométernyire fekvő tagban. A múlt év nyarán ide hordta össze rakodóba a terményeit eséplésre és ide hordta a községnek több lakosa is, nemcsak a Tariska hívei, de más vallásúak is. A gazdák természetesen a rakodón hagyják elcséplést terményeik szalmáját és polyváját, ami most — hogy elkövetkezett a tavaszi szántás-vetés ideje — mintegy három holdnyi szántóföld megmunkálását akadályozta. A lelkész felhívta a gazdákat, hogy takarítsák el földjéről a szalmát és polyvát, amit többen meg is tettek, néhány gazdát azonban megakadályozott az elszállításban a téli időjárás alatt megromlott ut.

Kölesén át ugyanis most új törvényhatósági ut van készülében és ennek céljaira a töltést már az őszi megcsinálták. Némely helyen 1—2 méter magas a töltés. Természetes dolog, hogy az egész télen át tartott esőzés eláztatta az agyagos földet, úgy, hogy azon nemcsak terhelt járművel, de üres szekérrel sem lehetett közlekedni. Amíg az ut így tartott, a pap nem is sietette a cséplés maradványainak elhordását. Mikor azonban leesett a hó és szűnött, Tariska Sándor dobszó útján közhírré tette, hogy ha a gazdák el nem hordatják földjéről a szalmát és a polyvát, kénytelen lesz azokat felgyújtani, hogy a bekövetkező szántás-vetési munkák alól az elfoglalt terület ki ne maradjon. Mivel az első felvilágosításnak nem lett eredménye, a pap még kétszer megismételte a dobolást és mindkétszer egy-egy heti időt adott a gazdáknak az elszállításra. A többszöri dobolásra egyesek el is szállították szalmájukat a tiszteletes földjéről, de még mindig akadtak olyanok, akik szalmájukat se el nem vitették, sem annak elvitelére haladékot nem kértek.

Tudni kell, hogy faluhelyen, különösen olyan rakodóban, amelynek rossz az útja, nem nagy értékű a szalma és ha nehéz a beszállítása, sok helyen ott a rakodón elégetik. Tariska Sándor még ekkor sem gyújtatta fel a rakodót, bár joggal hihette, hogy akik eddig nem vitették el a szalmájukat, azok belenyugszanak, hogy ott vesszen. A felgyújtás helyett a szalma egy részét saját fogatával elhordatta a rakodóról, hogy annak idején megmunkálhassa a földjét.

Ez február hónapban történt. Egy ilyen alkalommal, amikor ismét kiment fogatával a rakodóra és cselédjé és egy vele levő másik ember a rakodón levő egyik boglya szalmát akarták felrakni a szekérre, két ott levő kölesei ember, akik zabszalmát hordták a rakodóról, megakadályozta őket ebben. A szalmacsomó ugyanis, amelyet a pap emberei el akartak vinni, az egyik ember fiáé volt. Tariska Sándor ekkor látván, hogy szándékosan nem engedik, hogy földjét a falubeliek szalmájától megtakarítsa, odalépett egy csomó törekhöz, gyufát vett elő és a töreket meggyújtotta, ezután embereivel együtt hazament. Természetes dolog, hogy a rakodó teljesen leégett a papnak ott levő szalmájával és törekeivel együtt.

Mikor a zabszalma rakodásával elfoglalt emberek látták, hogy a pap felgyújtja a lógert, az egyik odakiáltott:

— Ha közelebb lenne az a pap, megforgatnám benne a vasvillát!

Mire a másik a tiszteletes után kiáltott:

— Hát pap ez? Nem pap az ilyen, hanem gyújtogató!

Ezután a szalma és törek elhordása és felgyújtása miatt Tariska Sándor ellen megindult az eljárás lopás és gyújtogatózás büntetése miatt.

Mikor Tariska Sándor megtudta, hogy a nyomozás ilyen kétrédbeli súlyos büncselekmény miatt folyik ellene, ő is feljelentést tett az ellen a két kölesei ember ellen, akik a gyújtogató alkalmával a fenti kijelentést tették és pedig az egyik ellen életveszélyes fenyegetés, a másik ellen becsületsértés miatt.

Ekkor aztán átvette szerepét szegény Tariska Sándor felzaklatott életében az emberi rosszasság, a falusi pletyka. Illetéktelen emberek avatkoztak jóindulattal színelve a dolgaiba és kiméletlen tudálékossággal igyekeztek felvilágosítani tettének „súlyos következményeiről”. Akadtak „jó” emberek, akik a törvény paragrafusában nem jártas papnak buzgó szolgálatkészséggel magyarázták, hogy elzárás és hivatalvesztés a következménye az ő tettének.

Rosszindulatu, hazug híresztelések kaptak szárnyra. A falusi nyelvek rosszakarata konokul rágódott a község nagy szenzációján hogy bezárják és elesapják a papot, mert lopott és gyújtogató.

Rettenetes lett az élete a szerencsétlen embernek. Elhíresztelték, hogy egy ember állott a törek tetején, mikor felgyújtotta, bár az könyörgött neki, hogy ne gyújtsa fel alatta a töreket, a pap nem törődött vele, ha oda is ég, hanem felgyújtotta.

Tariska Sándort kétségbejuttatták a felvilágosítások. Kedélye elveszett, állandóan tépelődött, éjszakáit ébren, nappalait étlen-szomjan töltötte. Órákig ült szótlanul, csak hosszasan, mereven nézett hol özvegy édes anyjára, hol feleségére, aki hetedik gyermekével várandós és ha kérdezték, hogy mi baja van, eltagadta.

A múlt szerdán, 7-én reggel bement dolgozó szobájába, ott volt egy gyalpadja, abba beleerősítette vadászfegyverét, a fegyver kakasához egy zsineget kötött, fejét oda illesztette a fegyver csővéhez és a zsineggel elsütötte a kakast.

A fegyver eldördült, Tariska Sándor szörnyet halt.

Özvegy édes anyja, felesége, hat gyermeke — a legidősebb 7 éves, a legfiatalabb 1 éves, a hetediket várják — gyászolják a 36 éves embert.

Tettének okáról levelet hagyott hátra, amelyben a többek között a következőket írja:

— Aranyos Jalánkám! Édes kis gyermekeim! Drága jó Anyám! Mire e sorokat olvasátok, én már csak néhai leszek. Rettenetes lelki küzdelem vitt végzetes tettem elkövetésére, melynek egyedüli okát Barla Károly jegyző és Mika János bíró amaz istentelen eljárásában keresték, mellyel életem beszenyvezésére s tönkretételére a népet ellenem feibujtattal a következmény szörnyű lehet: hivatalvesztés és elzárás. Ettől akartalak titeket megmenteni. A mindenható Isten vegyen benneteket oltalmába. Számtalanszor csókollak benneteket, mindnyájatokat szerencsétlen Sándorod.

Utóirat:

Ónodi Károlyné, Máté Lenke elmondják, hogy kényszerítették őket ellenem jelentésre s a jegyzőkönyvet nem akarták aláírni s nem is írták alá. Bocssátok meg! Nekem más-kép tennem nem lehetett. A gyermekek éltek kincsei. Csakegy imátkérek temetésekre. Csókollak ezerszer Sándor.

Megbukott

a francia hadügyminiszter.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Páris. A kamara legutóbbi ülésén foglalkozott a légi szolgálat kérdésével. Az ülésen az elnök felolvasta Eynac képviselő napirendi indítványát, amely a kormány nyilatkozatait tudomásul veszi és megbizsa, hogy a légiszolgálat különböző ágait a lehetőséghez képest fejlessze ki.

A napirendi indítványhoz Liautey hadügyminiszter szólalt fel és kijelentette, hogy nézete szerint a leghelyesebb az lett volna, ha nem folytatják ezt a vitát és várni kellett volna, amíg a megtett intézkedések meghozzák az eredményt. Kijelentette még, hogy ebben a kérdésben nem hajlandó a szónokokat fejtegetéseik terén követni, még titkos ülésben sem, mert ez a nemzeti védelmet veszélyeztetné.

A hadügyminiszter szavait nagy elöntmondásokkal fogadták és a képviselők nagy része a miniszter rendreutasítását követelte. Mások a kamara megsértésének minősítették a miniszter kijelentéseit. Ezután Renaudel képviselő titkos ülés elrendelését kérte, amit az elnök elrendelt. A hadügyminiszter ekkor nyomban eltávozott.

A titkos ülés éjjel háromnegyed tizenegy óráig tartott és utána határozati javaslatot nyújtottak be, amely szerint tekintettel arra, hogy Liautey miniszter nem jelent meg, elfogadták a napirendi indítványt. Briand miniszterelnök ezután megköszönte a kamarának mérsékelt magatartását, amelyet a titkos ülésen tanúsított. Kijelentette, hogy a napirendi javaslatot elfogadja, melyet ezután a kamara is elfogadott. Liautey hadügyminiszter erre beadta lemondását.

TANÜGY

(—) Az állami elemi iskolák gondnoksága ma délután Mútek Lajos dr. elnöklésével ülést tartott. Az ülésen letárgyalták úgy az állami elemi iskolák, mint az ovodák költségelirányzatát, melyet jóváhagyás végett bemutatnak a vallás- és közoktatásügyi kormánynak. Befizették az adóhivatalba a város által utalványozott hátralékos iskolafentartói díjakat. Végül pedig határozatilag kimondták, hogy megkeresik Aradvármegye királyi tanfelügyelőjét az iránt, hogy tekintettel az Aradon működő 31 állami tanitóból álló testület csekély létszámára, melynek körében az év tartama alatt betegségek, szabadságolások fordulnak elő, — irjon fel a közoktatásügyi miniszterhez egy rendes tanító-nak a kir. tanfelügyelőséghez leendő kinevezése iránt, akinek hivatása lesz a távol levő tanítókat helyettesíteni, a kir. tanfelügyelőség irodai teendőit intézni és a gondnokság üléseinek jegyzőkönyvét vezetni.

(—) Az aradi iparos tanoncskolában a fűtőanyagok hiánya miatt a tanítás március 4-étől beszünttetett. A városi tanács 1917. március 14-én tartott ülésében a tanítások újbóli megkezdését rendelte el. A köznapi esti órák március 16-án, pénteken, a vasárnapi delelőtti rajzórák pedig március 25-én vasárnap veszik kezdetüket. Felhívtnak a tanonctartó mesterek, hogy tanoncaikat e napoktól kezdődőleg iskolába küldjék. Igazgatóság.

Hindenburg a osászárnál. Berlinből jelentik: Vilmos császár ma a főhadiszálláson meghallgatta Hindenburg vezértábornagynak a helyzetről szóló jelentését.

H I R E K.

Március 15. ünneplése Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagy nap fényéhez méltóan ünnepelte meg Arad városa március 15-ikét. A kulturpalota nagytermét csak fél 11 órakor nyitották meg, de a bebocsátásra váró publikum már jóval 10 óra előtt megtöltötte a Közművelődési Ház előtti térséget. A palota kapujánál álló négy rendőr csaknem kevésnek bizonyult a beözönlő közönség fékentartására, amely hamar zsufolásig megtöltötte a kulturpalota nagytermét. A középiskolák felső osztályai az erkélyeket lepték el, amely szinte roskadozott a hatalmas teher alatt, míg a polgári iskolának szereplő ifjúsága az emelvényen foglalt helyet.

Pár perccel 11 óra után kezdődött meg a nagyhatású és szép ünnepély Petőfi „Talpra magyar”-jának négy szólamú éneklésével, melyet Szántó Péter polgári iskolai tanár vezetése mellett a ferencvárosi polgári iskola kétszáz tanulója adott elő lelkesítő hatás mellett. A nagyközönség élénken megtapsolta a kis diákokat és kiváló karmesterüket. A program második száma Csécsi Imrének, az aradi református egyház költői lelkű papjának lelkes ódája volt, melyet Barics Gyula, az aradi nemzeti színház művésze szavalt el frenetikus hatás mellett. Most Váradi Margit uróné az aradi nemzeti színház művésznője lépett a dobogóra, kit már megjelenésekor hosszantartó tapsal üdvözölt a közönség, mely még fokozódott akkor, midőn kristálytisztan hangon elénekelte Erkel Ferenc „Névtelen hősök” című operájának gyönyörű románcaát. A művésznőt Gellért Pál színházi karmester kísérte zongorán. Az ünnepi beszéd következett ezután, melyet Barna János főreáliskolai tanár tartott. A gyűjtő hatású és tartalmas beszéd aktuális események tárgyalásában is bővelkedett, nagy hatást ért el. Különösen mély benyomást tett a beszédnek az a része, melyben a szónok utalt az aradi Ereklie Múzeumra, annak 25 éves fennállására, ahol a március 15-iki események szereplőinek és díszőségének emlékeit őrzik féltő gondnal. A program utolsó száma ismét a ferencvárosi polgári iskola tanulóinak éneke volt, kik lelkes vezetőjük dirigálása mellett alkalomhoz illő lendülettel adták elő „Sikolt a harci síp” kezdetű s „Csatadal” című dalaikat.

Meglátogatott család.

(Az ut-statisztikus az aradi gyermek-kórházban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délelőtt Maróti József, az aradi gyermek-kórház gondnoka feljelentést tett a rendőrség bűnügyi osztályán. A gondnok elmondotta, hogy tegnap este egy uriasan öltözött fiatal ember jelent meg a kórház irodájában, bemutatkozott, mint az Országos Statisztikai Hivatal főtitkarságának s kijelentette, hogy a beteglek lajstromáról jegyzéket kell készítenie. A gondnoknak gyanus volt a váratlan látogató kidőnös kivánsága s ezért megkérte, hogy mielőtt a munkához fogna, igazolja magát.

A fiatal ember kissé zavartan gépirásos papírlapot vett elő, mely igazolja, hogy annak felmutatója a statisztikai hivatal kiküldöttje. A papírlapon Harkányi János báró kereskedelmiügyi miniszter volt aláírva. Ezután még gyanusabbnak tűnt fel a dolgot, mert a statisztikai hivatal a belügyminisztérium alá tartozik s a gondnok most már átsietett az igazgató irodájába, hogy Posgay István dr.-nak jelentse a dolgot, de mire onnan visszajött, a gyanus vendég elszökött.

A hivatalban levő tisztviselőnek azt mondta, hogy miután későre jár az idő, majd reggel fog eljönni munkáját elvégezni. A gondnok feljelentésében elmondotta, hogy bizonyosan szélhámossal volt dolga, de, hogy az illető, hogyan akarta elkövetni a szélhámosságot, azt nem tudja. A rendőrség nyomozást indított, hogy az ut-statisztikus kézrekerítsék.

Róma — koldusok nélkül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az egyik genfi újság római tudósítója nagyon érdekes levélben rajzolja meg az örök város képét, amint kihaltan, idegenek nélkül várja a tavaszt és a háboru végét. Aki ismeri Rómát, tudja, hogy évről-évre mindig kora tavasszal indult meg a zarándokok, az ifju jegyespárok végtelen karavánja az olasz fővárosba, amelynek ilyenkor soha nem szokott üres szállója lenni. Mindebből az idén semmi sincsen.

Február utolsó napjaiban két eleven angol turistánő érkezett Rómába, aki vörös könyv el a kezében járta a látnivalók rengeteg sorát. Ezt a két nőt, amilyenből régebben tíz- és tízezer példány sütkérezett a római esillogó napfényben, bámulva nézte Róma népe, mintha csodát látna. Egész iparágak, amelyek tipikusan olasz kereseti módok voltak, teljességgel kihaltak.

Eltűntek a csodások, akik félig tudományos, félig meseszerű szavataikkal mutogatták az idegenek a klasszikus látnivalókat, s akikre mostan semmi szükség. Ugyancsak eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket, a koldusok, Rómának és egész Olaszországnak legjellemzőbb néprajzi jelenségei. Még inkább érzik a hiányát Rómában a zarándokoknak. Nemcsak az idegenek ezrei, de meguk az olasz hívők is eltűntek, nem mutatkoznak.

Alig venni észre Rómában a pápa jelenlétét is, akivel pedig a béke idején tele volt az egész város. Képből, szoborban, amulettben, fotográfiában és ezer más formában mindenütt a szent atya aszkéta arcával találkozunk, míg most sehol semmi nyoma sincsen. Amióta megszűnt legfőbb eszköze lenni az idegenek odavonzásának: Róma nem törődik a pápával, sem társalgás közben, sem a lapokban soha nem emlegetik.

Eltűnt Róma képéből még egy nagyon eleven szín: a germán szeminarium növendékeinek égővörös ruhája, akiket épen reverendájuk színe miatt a nép nyelvén főtt rákoknak neveztek. Egész Róma megváltozott, kihalt, nem a régi. Egyelőre ez a véres háboru egyetlen eredménye, meg a nagy hideg, amelyet a szénhiány következtében az idén egyáltalában nem tudtak enyhíteni. Róma kályhátlan város, nincs berendezkedve a hideg ellen, de az idén még ott is, ahol van mód a fűtésre, dideregtek az emberek. Gondolható, mily kevéssé lelkesíti mindez a háboru folytatására az embereket.

— Kitüntetések. A király megparancsolta, hogy az elenség előtt vitéz magatartásukért Schramm Jenő 33. gyalogezredbeli főhadnagynak, Kovács Jenő századosnak és báró Vizeki Taitán Tibor főhadnagynak a 3. huszárezredben a legfelsőbb dícsérő elismerést újlag a kardok egyidejű adományozása mellett, Neményi Emil 33. gyalogezredbeli hadnagynak, Rozik Gyula, a 300. honvédhúsárezrednél beosztott 2. honvédgyalogezredbeli hadnagynak a legfelsőbb dícsérő elismerés a kardok egyidejű adományozása mellett és Kertész Ferenc dr. a 2. népfelkelő gyalogezrednél beosztott főhadnagynak a legfelsőbb dícsérő el-

ismerés tudomásukra adassék, egyben ugyanazon alkalomból Gemmel Antal, az 5. honvédgyalogezrednél beosztott 2. honvédgyalogezredbeli tartalékos főhadnagynak, Kautmann Béla, a 2. népfelkelő gyalogezrednél beosztott 2. honvédgyalogezredbeli főhadnagynak a 3. osztályu hadiékítményes katonai érdemkeresztet a kadokkal adományozta.

— Sarrail áttörésre készül. Szófiából jelentik: Itt bizalommal várják Sarrail áttörési kísérletét, mert jól tudják, hogy Sarrail kétségbeesett helyzete miatt kényszerül erre a lépésre. A csapatok részére hetek óta nem érkeztek meg az élelmiszer szállítmányok és Sarrailt a tarthatatlan helyzet arra kényszerítette, hogy a múlt héten Görögország egész állatállományát és gabonakészleteit rekviráltatta.

— Leleplezés újabb német „összeesküvésről”. Amsterdamból jelentik: A Reuter-ügynökség a német újságokról újabb leleplezést közöl és azt írja, hogy egy indus, aki a kanadai egyetem hallgatója volt, egy Papeu nevű német katonatiszt, az amerikai német nagykövetséghez beosztott katonai attasé arra kérte fel, hogy szervezzen összeesküvést India ellen. Az indusnak a német katonai attasé utasításai szerint Japánba kellett volna mennie és ott kellett volna híveket keresni a terv keresztülvitelére.

— Halálos baleset. Ma délelőtt a vasuti állomáson halálos szerencsétlenség történt, melynek egy, a vasuti állomáshoz beosztott katonai lett az áldozata. A katona, Schneider Vilmos a 112. gyalogezred közlegénye a fűtőházban egyik mozdonyt javította ki. Munkája közben egy másik mozdonyt is a fűtőházba tolattak és szerencsétlenségére, a katona ezt csak az utolsó pillanatban vette észre, amikor már nem menekülhetett a veszélyből és a két mozdony ütközése közé került, melyek annyira összezúzták, hogy pár perc múlva meghalt. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy ki okozta a szerencsétlenséget.

— Nadrágos nők. Uri dáma bizalmas viselete, a pyjama — amint híre vesszük, — máholnap tömegesen is meg fog jelenni a gyárakban. Az államvasutak gépgyárában, számos más üzemében is rendkívül megnőtt a nőmunkások száma, akik naphosszat ott forognak a for. ökregekű gépek között, a kemencek tűzének örökké repedező szikraesőjében. Végzik a nehéz férfimunkát, súlyosbítva azzal a hátránnyal, hogy testi épségük még kevésbé biztos, mint a férfiaké, mert külön veszedelmük a — szoknya. A szoknya, amelynek keletkezése tisztán az erkölcsi és nemi kérdések latbavetését tükrözteti, mintha ennek a ruhadarabnak egyéb célja sem volna a női formák minél alaposabb elrejtésénél. A szoknya a gyárban nem válik be, ezt az angolok azonnal észrevették, mihelyt gyáraikban a nők tizezeit munkába állítani kényszerültek. A hadiszergyárakban kezdettől fogva azzal a feltétellel alkalmazták a nőket, hogy munkájukban nadrágot öltenek, amit az angol nőmunkások ellenkezés nélkül meg is eseelekedtek. Akadtak természetesen maradt gondolkodású nők, akik vonakodtak nadrágban járni férfi kollégáik között, ezeket azonban eltávolították az angol gyárakból. Egyesek bírósághoz fordultak néhány heti fizetésük megítéléséért, az angol bíróságok azonban, hogy úgy mondjuk, szintén a nadrág mellé szöguettek és elutasították a követeléseiket a konzervatív munkásoknak.

LEGUJABB.

Megszökött a cár a forradalom elől.

Genf. A cár a trónörökös kíséretében, mikor a forradalom első jelei mutatkoztak, kíséretének unszolására, a főhadiszállásra utazott.

Az ideérkezett jelentések szerint az oroszországi váratlan események közvetlen okai abban keresendők, hogy a дума és a pétervári helyőrség között hosszú tárgyalások után egyezség jött létre. A дума tagjai megtudták, hogy a legszélsőbb jobbpárt államecsinyt készül elkövetni. Ezt akarták megakadályozni és ez volt a forradalom magva.

Stockholm. Pétervári jelentések szerint a дума tagjai a дума elnapolása után összegyűltek és elhatározták, hogy ha nem megy máskép, erőszakkal is ellentállanak az elnapolás ellen. Csak a legszélsőbb jobbpártiak nem mentek bele az egyezségbe és az elnapolás után nyomban elhagyták az üléstermet. Ezután néhány óra múlva kitört a lázadás. A lázadók proklamációt bocsátottak ki, melyben felszólították a közönséget, hogy viselkedjék nyugalommal, majd a mozgalom céljait ismertették és biztosították a lakosságot, hogy a legközelebbi időn belül az élelmiszerválságot megoldják. A lapok legközelebb már megjelennek.

Kopontága. Szombaton Pétervár nagy harcterhez volt hasonlatos, mégis a tömeg e napon is kifosztotta a boltokat. A katonaság mint a kutyaakra tüzelt a férfiakra, asszonyokra és gyermekekre. Amikor a forradalom előjelei mutatkoztak, a kormány az utolsó percben hajlandó volt Pétervárnak teljes autonómiát adni, miáltal élelmezésének ellátását maga vehette volna kezébe. De már késő volt.

Hamburg. Stockholmból jelentik: Protopopov belügyminiszter rendeletet adott ki, melynek értelmében már-

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

cus 2-től 6-ikáig naponként körülbelől 90 vagon élelmiszer érkezett Pétervárra. Azonban 370 lett volna szükséges, hogy a legborzalmasabb éhínséget elkerüljék. A napi 90 vagon hivatalnokok, munkások és kevésbé vagyonos elemek között osztották szét, de csak azok kaptak, akiket a rendőrség megbízhatónak nyilvánított. Azok a munkások, akik résztvettek a sztrájkban, vagy nagyon kevés, vagy semmi élelmiszert sem kaptak. Ez a lakosságot, különösen az asszonyokat rendkívül fölzúgatta. Az ugynevezett megbízhatók utalványt kaptak kenyérre is, míg a lakosság többi része üres kézzel távozott a hivatalokból. Március 7-én az esti órákban a kenyérgyár épülete előtt nagy tömeg gyülekezett. Súlyos zavargások voltak. A több ezer főnyi tömeg fenyegetően lépett fel az ugynevezett megbízhatók ellen, akik ott a kenyérre várakoztak. A megbízhatókat és a lovasrendőröket megtámadták és elűzték. Végül pedig a nagy tömeg berohant a gyárépületbe, kifosztotta és az egész telepet elpusztította, a tulajdonosait súlyosan megsebesítette. Kozák lovasság tüzelt a zavargókra, a kivonult dragonyoscsapat azonban vonakodott a tömeg ellen indulni. Ezt „Hurrá!” kiáltásokkal üdvözölték. Végre sikerült a teret megtisztítani.

Március 8-án a szállító- és fémmunkások csatlakoztak a sztrájkolókhoz, 10-én pedig a nyomdászok, úgy, hogy az újságok kénytelenek voltak beszüntetni megjelenésüket. E napon összesen sztrájkoltak: a szállító, a fémmunkások, a Putilow-művek munkásai, a hajógyárak munkásai, a textil munkások és a nyomdászok és a kémiai ipar munkásai. A gyári negyedben 9-én este véres zavargások voltak sok halottal és sebesülttel. Újabb csapatokat küldtek a tömeg ellen és véres harcok fejlődtek ki.

koradagokat. Kenyeret 450 gramm helyett csak 300 grammot kapnak naponként, sőt az is megcsúsz, hogy csak 180 gramm jut egész napra. Hust és gyümölcsöt most már ritkán kapnak. Nemrég még dícsérték az angol foglyok ellátását, ujabban azonban nagyon sokat panaszkodnak az adagok csekély volta és az elkészítés rosszasága miatt.

— **Adományok a 33-as Katona-Otthonnak.**

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár 300, az Aradmegyei Takarékpénztár 200, az Aradi Polgári Takarékpénztár 100, az Aradi Kereskedelmi Bank 30, Kegyes Imre és neje (Almásreges) 20 koronát adományozott a fronton felállítandó 33-as Katona-Otthon javára. Mindezen adományokért ezután is köszönetét nyilvánítja a 33-ik gyalogezred pótzászlóaljának parancsnoksága.

— **Tilos a sütemény a kávémérésekben.**

Grumáz László dr. rendőrkapitány, a rendőrbírósg vezetője, özvegy Gill Mihálynét, egy kávémérés tulajdonosnőjét tíz korona pénzbüntetésre ítélte, mert üzletében egy izben délután is kávé szolgált fel. Csepeli Györgyné Zrinyi-utcai kávémérés tulajdonosát 20 korona pénzbüntetésre ítélte, mert üzletében a kávéhoz

kalásot adott. Kovács Emília, egy Thököl-téri kávémérés tulajdonosát szintén 20 korona pénzbüntetésre ítélte, mert meg nem engedett kávé süteményeket készített és azt üzletében kenyérjegy nélkül árusította.

— **Adomány.** V. L., Arad 15 koronát adományozott a vak katonák részére.

— **Központ-közlönyvtár új könyv- és zenepótlógyűjteményei megjelentek.** 901

LEGUJABB.

Ejfel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Holnap összejött a háborúról döntő kongresszus.

Genf. Newyorki jelentések szerint Wilson elnök felvilágosítást kért Caranzától azért, mert a mexikóiak tömegesen hagyják el az Egyesült Államokat.

Hága. Az amerikai kongresszus pénteken ül össze. A hadüzenet felett nem várnak vitát. Csak annyi bizonyos, hogy az elnök hosszabb beszédet fog tartani, amelyben kizárólag katonai tendenciájú kérdéseket fog fejtegetni. Indítványozni fogja, hogy ez az ülés kizárólag katonai ügyeknek szenteltesse és hogy az amerikai ifjúság katonai kiképzését rendeljék el.

A vasutasok sztrájkot készítenek elő szombatra, ha addig nem teljesítik béremelési követeléseiket.

MOZGOKEP SZÍNHÁZ

* **Ikarus.** Nordisk Diadal-sorozat I. az Urániában.) Ha Nordiskról, vagy érdeklődésben tartó bármelyik gyárról van szó, a közönség azonnal megérzi, hogy az átlagnál jóval magasabb színvonalon álló dolgot fog kapni. Ha még hozzá maga a vállalat „Diadal-sorozatnak” nevezi a képet úgy tökéletesen bizonyos hogy valamely irodalmi értékű és nagyszabású kép kerül vetítésre. A gyár nagy szerencsével és leleményességgel keresi ki a témákat. Most is Herman Bang, Mihael című regényére akadtak, mely minden művelt ember kezén már megfordult és melyről művészi felvételek egész sorozata kínálkozott. A gyár káknázta ezeket a szépségeket, és hogy a sikert teljesen megkoronázza olyan elsőrangú művésznek kezébe tette le a darab főszerepét, mint Lili Beck aki nem csak szépségével és bájosságával hanem nagy művészi erejével is nagy közönséget hódított magának. Körülötte pedig a Svenska-gyár legelsőrangú művésznői és művészei buzgólkodnak a siker érdekében amely ezúttal teljes és osztatlan volt. — **Egy viharos élet,** nagy társadalmi dráma, az Uránia színház legközelebbi szenzációja.

* **Az ismeretlen tartomány.** (Dzsungel-dráma az Apollóban.) A mozi közönsége mindig szívesen fogadja azokat a filmeket, amelyek cselekményét nem a színpadon, kulisszák között játsszák meg, hanem a szabad természetben, a tengeren, elhagyott szigeteken keres hozzá keretet az ügyes rendezői leleményesség. Ilyen kép: Az ismeretlen tartomány, amelyet péntektől kezdve vetít az Apolló-színház. Az 5 felvonásos dráma cselekménye ugyan egy nagy világváros szalonjaiból indulnak ki, azért nyugodtan nevezhetjük dzsungel-drámának, mert a cselekmény alakulása egy hajótörés révén ismeretlen sziget vadonjába veti a darab szereplőit. Az izgalmas történet milióje grandiózus. Előbb a világváros kábitó hullámverése, aztán egy zátonyra jutott hajó borzalmi kötik le a néző figyelmét. A vad, elhagyott sziget vérszomjas fenevadjaival s odavetődött vandoraival nem kevésbé vonja magára az érdeklődést. A nagyszabású filmen kívül egy többfelvonásos vígjáték egészíti ki az Apolló új műsorán. Az első előadás fél 5 órakor kezdődik.

— **Klebensberg Kuno gróf miniszterelnökségi államtitkár.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Mint a Politikai Értesítő jelenti, Klebensberg Kuno gróf miniszterelnökségi politikai államtitkárrá való kinevezése befejezett tény. A kolozsvári második választó kerületet, melynek képviselője eddig Bánffy Miklós gróf volt, hirszerint a gróf az összeférhetetlenségi bizottság határozata folytán fel akarja ajánlani az új politikai államtitkárnak.

— **Sikerrel járt banktisztviselői sztrájk** Budapestről telefonálja tudósítónk: Az Országos Községi Bank sztrájkba lépett tisztviselői és igazgatója Zakár Ferenc között megállapodás létesült. A bank vezetősége minden téren megadta a tisztviselők által követelt feltételeket és így a harminc százalékos fizetésemelést is. Az igazgató ezután az egész tisztviselői kar jelenlétében bocsánatot kért egy inzultált tisztviselőtől és holnap már megkezdik a tisztviselők működésüket.

— **Az angol katonák élelmét csökkentették.** Berlinből jelentik: Fogságunkba esett angol katonák vallomása szerint a fronton levő angol csapatok élelmiszoradagját leszállították. Legnagyobb mértékben a kenyér-, zsír- és cu-

Hölgyközönség

szives figyelmébe ajánlom

tavaszi kosztümszövet és selyem raktáramat.
Varga Kálmán női szabó, Deák Ferenc-u. 39., I. em.

* Az aranyásó. Izgalmas Cow-boy dráma vasárnap az Erzsébet mozgó-színházban. Gallegos, a gazdag aranyásó munkásainak réme volt. Jean, aki egyedül áll a világon, Gallegoshoz szegődik el, hogy szerencsét próbáljon. Az aranyásó egyetlen leánya, Mathilde, szépsége fellobbantja szerelmére, atyjának legidősebb alkalmazottját, Alfonzot. Mathilde, ellenszenvvel viselkedik Alfonz iránt, egy alkalommal kijelenti ezt neki. Jean, ki végighallgatja Alfonz és Mathilde között lefolyt párbeszédet, bosszút forral vetélytársa ellen, hogy megsemmisítse örökre. Mathilde jó szemmel nézi Jean közeledését, mert titkon őt szereti; Alfonz felbérel a munkásokat, hogy Gallegost és családját eltegye láb alól. A gonosztevők egy éjnek idején rágyújtják a házat az aranyásó családjára. Mathilde eszméletlenül fekszik, amikor Jean, ki segítségére siet, éjnek idején elmenekül vele. Jean és Mathilde boldogan élnek és 7 év telt el házasságuk gyönyörűségével, melyet egyetlen gyermekük tett boldoggá. Egy alkalommal a család a közeli parkba sétál, amikor Alfonz felismeri Mathildet és értesíti minkostársát. Alfonz behatol a lakásba és a gyermeket elloppja, de Toby, a hü kutya ébersége, nem hagyja elveszni urfiát. Toby feltalálja a kis fiút, kit a gonosztevők messze elhurcoltak és a folyóba dobva őt, elhagyták. A kutya segítségével a fiú kiúszik és elmenekül haza, hol az uton Toby kitalálja őt. — Így menekült meg a család a banditáktól, kiket Toby örökre eltett láb alól.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Egy napos vásár. Közírré tesszem, hogy Aradon a folyó évi tavaszi országos vásár március hó 23-án egy napon lesz megtartva. Ezen egy napon tartatik meg a kirakodó, a juh, a szarvasmarha és lóvásár. Az állatvásár a birkás dűlőben levő újvásártéren tartatik meg. A felhajtás reggel 5 órától van megengedve. Grün Nándor főkapitány. Figyelmeztetés! Az elkerített lóvásártérre is szabad szekérbe fogott lovakat bevinni, de csak akkor, ha a szekérbe fogott lovak is szabályszerű marhalevéllal vannak ellátva. Aki a szekérbe fogott lovakat nem szándékozik az elkerített állatvásárra bevinni, marhalevél nélkül is bejuthet a külön kijelölt helyre.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. március 16-án, pénteken:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Kárpáthy Zoltán.
Szinjáték.

Kezdeté 7 órakor.

Új könyvek.

* Földtalan az a siker, amit a Budapesten hetenként megjelenő „Vállalkozás” című közgazdasági, pénzügyi, építészeti és szállítási hetilap alig egy negyedévi pályafutás után elért. Építészeknek, vállalkozóknak, mérnököknek, kereskedőknek, gyáraknak, bankoknak és takarékpénztáraknak nélkülözhetetlen organum. A „Vállalkozás” előfizetési ára: egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyed évre 5 kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Teréz-körút 12.

* Hadifogoly újság. A cs. és kir. hadügyminisztérium jóvoltából 1916. június óta orosz hadifoglyaink is olvashatnak újságot. A hadifogoly újság neve: „Nedjelja” (A hét) s célja az, hogy a nálunk levő orosz foglyokkal Ausztriát és Magyarországot közelebből megismertesse s az előítéleteket, melyekkel eltelve szállottak volt ellenünk hadba, lehetőleg eloszlassa. A lap ismertető oikket tartalmaz a két állam viszonyairól, politikai, gazdasági, társadalmi életéről. Emellett a felvilágosító tevékenysége mellett a „Nedjelja” híreket hoz az orosz birodalomban történő legfontosabb eseményekről s tanulságos és szórakoztató tárcákkal is igyekszik hadifoglyaink szellemi szükségleteit kielégíteni. A hadifogolyok munkaadóinak figyelmét különösen felhívjuk e lapra; a „Nedjelja” előfizetése révén hadifoglyainak örömet szereznek, azok munkakedvét fokozzák. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bécs, L. Georg Coch-Platz 3. Előfizetési ára havonként 1 korona.

A szerkesztést feleli:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

Szőlősgazdák

figyelmébe ajánljuk

PEROCID

tiszta német gyártmány — gar. 45% — a minisztérium által ajánlott egyedüli megbízható kékkő pótlószőr, permetezésre, — napi áron.

RAFFIA

I. Mayunga, szép fehér hosszú szálu minőség, — ered. bálakban és kimérve, — napi áron.

Hypomangan-kali

fürt peronospora és lisztharmat elleni védekezésre, napi áron. 1149

Vojtek és Weisz, Arad.

Kérelem!

A szén és munkaerő hiány az üveg- és porcellángyárakat is abba a helyzetbe jutatta, hogy a szállítási kötelezettségeinek megfelelni nem tudnak, mindezekért kérjük a nagyérdemű közönséget, sziveskedjenek üvegeiket és tégelyeiket gyógyszerárainkba visszaküldeni, hol is azokat nagyságának megfelelő áron vesszük át.

Ugy az üveges, mint a tégelyek nátriumhydroxiddal főzetnek ki és teljes sterilizáció után vétetnek használatba.

Tisztelettel

Földes Kelemen,

Hehs Vilmos

gyógyszerészek.

1869

A szépségápolás titka a felhasználit szépségápolószerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arczenőcsé. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail Arópóra. Lehetőleg finomságu. Crém, fehér, rózsás és testápolóknak. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, ibolya, Loin du bai, orgona, piros rózsza, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapnató a készítőnél: 1865

Rozsnyay Matyás gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér.

Tiszta, jó minőségű

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre keresetlik.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hájos-ló ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk:

Oré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficálja, utólag igen kellemes. Ára egy porcellán-szolenecének 80 fillér.

Fontos szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

Arad, Szabadság-tér 22. sz. (Megyeháza mellett.)

421—1917. tkv. szám.

Utóajánlati

Árverési hirdetmény és feltételek

A borosjenői kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Nyegrilla Otonó és Kaczián László végrehajthatóknak, Ripa Flóricá végrehajthatást szenvedett elleni többrendbeli tőke és jár. iránti ügyében az árverést elrendelte, mirek folytán az aradi kir. törvényszék és a bjenői kir. bíróság területén fekvő és a doroszlófalvai 48. sz. tjkvben A. L. 8—14. sor. 697/b, 857/b, 1154/b, 13 3/b, 1549/b, 1582/b és 48—49/a hrsz. a. foglalt ingatlan 968 kor. 60 fill. kiküldési árban az 1917. március 26. napjának d. e. 10 óra-
kor Doroszlófalva községházánál

megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek mellett fog eladatni.

Ha a kiküldési áron felüli ígért nem tétetnek az elárverezendő ingatlan, a kiküldési árban özv. Ripa G. Örgyéné Trift Ilána által megvevtek fog tekintetni.

Az ingatlan a C) 7. alatti szolgalmi jog nélkül adatik el.

2. Árverezni kivénók tartoznak az ingatlan kiküldési árának 10%-át vagyis 96 kor. 86 fillért bántapénzt készpénzben letenni.

Az árverési hirdetményben foglalt többi feltételek ezen bíróság tkvi osztályánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Borosjenő, 1917. február 8-án.

Szekely, s. k.
jbró.

7120—1917.

Meghívó**az Aradi Villamossági Részvénytársaság**

1917. évi március 27-én délelőtt 10 órakor Aradon, a társaság hivatalos helyiségeiben (Gróf Tisza István-ut 57—59.) megtartandó

XVII. rendes közgyűlésére.**Napirend:**

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1916. évi jelentése s ezzel kapcsolatosan a számadások megvizsgálása és a mérleg megállapítása.
2. Határozás a nyereség felosztása iránt.
3. Határozás az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentés iránt.
4. A felügyelő bizottság megválasztása.
5. Az igazgatói és felügyelői bizottsági tagok évi tiszteletdíjának megállapítása.

1816

Az igazgatóság.

Azon szavazásra jogosult részvényesek, akik a közgyűlésen személyesen vagy helyetteseik által részt akarnak venni, tartoznak az alapzabályok 16. cikke értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a társaság pénztáránál Aradon, vagy a „Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok számára” cég-nél, (Budapest, V. József-tér 2., III. em.) legkeébb 3 nappal a közgyűlés előtt letenni.

555—1917.

Borossebesi járás főszolgabírójától.

Feladási hirdetmény.

Az Aradvármegye Zarándpatak községbeli volt urb. közbirtokosság tulajdonát képező, mintegy 80 k. holdnyi, a természetben kellően ki- és megjelölt közös legelő területen tövön található, mintegy 4726 tömörköbméterre becsült tölgy, cser, bükk és gyertyánból álló fakészlet, 1917. évi április hó 25. délután 1 órakor Józshely községházánál megtartandó, írásbeli zárt ajánlatok benyújthatásával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kiküldési ár 17214 (Tizenhétezerkettőszáztizennégy) korona, bántapénz 1721 korona.

Az egy koronás bélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított, a jelzett bántapénzzel — készpénzben, vagy óvadékképes magyar állami értékpapirokban — felszerelt zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverést megelőzőleg nyújthatók be az árverelő bizottság elnökénél, postán megküldhetők: Főszolgabíró, Borossebes cimen. A postán beadott ajánlatok borítékjára reá jegyzendő: ajánlat a zarándpataki faállományra s az ajánlatban ki-tüntetendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A kellően fel nem szerelt, illetve a feltételektől eltérő, valamint az utóajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek Józshely községházánál, a borossebesi járás főszolgabírójánál és az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál megtekinthetők, kívánatra megküldetnek.

Borossebes, 1917. március 9-én.

Hajdu,

tb. főszolgabíró.

1808

Magyar királyi államvasutak üzemeltetősége Arad.

8941—1917. szám.

Versenyfárgyalási hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetősége nyilvános írásbeli versenyfárgyalást hirdet a Gyulafehérvár állomásán lévő pályavendéglő bérletére. A bérlet 1917. évi április hó 10-ikével kezdődik és tart 5 éven át, vagyis 1922. évi március hó 31-ig.

A pályázati feltételek a magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetősége általános osztályában (I. oszt.) a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő bélyeggyűjtyek előzetes megküldése után királyi postán is megkaphatók.

Az ajánlatot és mellékleteit ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátva, lepecsételt borítékban a következő felirattal:

„Ajánlat a 8941—1917. számú versenyfárgyalási hirdetési alapján a Magyar Királyi Államvasutak Gyulafehérvár állomásán lévő pályavendéglő bérletére” kell benyújtani vagy postán beküldeni és pedig legkésőbb 1917. március hó 27-én déli 12 óráig az aradi üzemeltetőségi általános (I.) osztályának főnökéhez (Üzemeltetőségi palota Arad, Vilmos császár-tér 3. szám, I. em., 25. ajtó.)

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével a magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetősége I. osztályában azonnal felbontatnak, mely alkalmattal az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napjának, vagyis 1917. évi március hó 26-án déli 12 óráig a pályázatonak 200 azaz Kettőszáz korona bántapénzt kell letenni a magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetősége gyűjtőpénztáránál, hivatkozással a hirdetett versenyfárgyalás számára, akár készpénzben, akár állami értékpapírokkal alkalmas értékpapírokkal, mely bántapénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítottak, de névértékben felül számításban nem vétetnek.

Azok a felek, akik a postatakarékpénztár cneque forgalmában bent vannak, a bántapénzt a postatakarékpénztár útján is letethetik. Az ajánlatban a bántapénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó. A bántapénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bántapénzzel el nem fogadható. Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szá-
lyatlanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem írt, javított, vagy részelt szövegű, pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag, vagy esetleg táviratlag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az alírt bántapénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Arad, 1917. március hó 5-én.

Just, üzemeltető.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Ertesítés!

A n. 6. hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy Andrassy-tér 5. szám alatt (a Lloyd palotában) női kalapszalont nyitottam.

Éveken át a külföld legnagyobb városaiban működtem s így munkám a legkényesebb izlésnek is megfelel. Alakításokat modell után vállalom, régi formákat is hasonlóképp alakítok. Kosztümökhöz való kalapot azonnal készítek.

Szives pártfogást kér

1577

MOHR D. Andrassy-tér 5. (Lloyd palota).

Fagydagánatok

éimulasztására,
tagyvizsketeg-
ség biztos meg-

szüntetésére legjobb
szer a

FRIGIN.

Ara ecsettel és ut-
sítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt
mindenki
megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra.

Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legalkerebben és teljesen csak a „Phenol-
sav”-val eszközölhető. A butorokat nem fontja, még a
petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár
perc alatt bármely hajat,
vagy bajuszt a legszebb
állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.

Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapították 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

783

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díjtól szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetés 2 sz. 2 ill. V. tagabb betűkkel 18 fillér.
A vastagabb betűkkel kivét szavak/ aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/6 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket, amelyek tartalmánál fogva ereteli alakjában nem közölhetők, megváltoztassa.

Levelezés.

"Titoktartás"
jeligérs levél van a kiadóban. 1822

Alkalmazást nyer.

Gyűjtemény
keresek tanura ellátással. Irásbeli ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők. 1812

Pénztárkezelő kizsákmány. 1817
ki gyors és gépiról tud, felvétetik Bihari-föld Ignác fűszernagykereskedésében Arad.

Jebb leány mebelednynek
felvétetik Zrínyi-utca 1. szám alatt. 1831

Irodai teendőben,
számvitelben jártas iróleány keresetlik pusztára, teljes ellátás és havi 50 korona fizetés mellett. 1793

Mindenen orielől,
ki padló kinyesítéshez ért, jó fizetéssel felvétetik Batthyány-utca 23., 1 em. 8789

Egy ügyes fia
kifutónak nyomdánkban felvétetik.

Alkalmazást keres.

Egy irodai gyakorlati bíró
leány állást keres. Cim a kiadóban. 1820

Kereskedelmi érettség
végzett, irodai gyakorlati bíró 19 éves fiatal ember, megfelelő alkalmazást keres. Megkeresést "A. B." jelige alatt a lap kiadóhivatalába kérek. 1819

Gyűjtemény
asszony, aki a háztartás minden ágában jártas, gazdaságonak ajánlkozok pusztára. Beszélő magános urhoz is elmenne. Cim a kiadóban. 1818

Lakást keres.

Keresek
egy vagy két teljesen különbárattú butorított utcai szobát, lehetőleg fürdőszobával. Ajánlatot "Aladó" címre kérek a kiadóban. 1752

Kiadó lakás.

Enterözött szoba,
esetleg konyhahasználattal, azonnal kiadó. Honca-utca 35. 1765

Ingtalan.

Ujarad, Fő-ut 39. számú
ház eladó. Bővebbet ugyanott. 1809

Eladó

Arany János-utca 1. számú ház. Bővebbet Gróf Tisza István-ut 14. 1815

Egy emeletes bérház,

teljesen jókárban tartott, 10 lakással, eladó. Szépi-utca 2/b. 1425

Város központján

egy nagy emeletes sarokház öt üzlet helyiséggel eladó, cim a kiadóhivatalban. 1727

Ujnikökönkán:

Balogh Zoltán utca 4. sz. alatt egy háromszoba, előszoba, fürdőszoba és mellék-helyiségekből álló magánház eladó. Bővebbet Arad, Szabadság-tér 7. sz., 1 emelet. 1778

Batthyány-utca 5. számú

sarokház eladó. Bővebbet ugyanott, ajtó 4. sz. 1800

Üzletek.

Üstethegyiség kiadó
Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Hamner Vilmos villanyműszeresnél 1023

Gyógyászat.

Rab és vlszetegség
elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-téri Vajdits-gyógyászterában. Kis tégely 1 korona 50 fillér, nagy tégely 3 korona. 6171

Az angol
fájdalomcsillapító Benzoe balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ara 2 korona. Földes-gyógyászter, Hehs-gyógyászter. 12

Vétel és eladás.

Kisebb Wer-beim-szekrényt
keresek megvételre. Cim a kiadóban. 1811

Herling
7-800-as szót. Kapható Reisz Józsefnél, Alacsalmándor. 1913

Nevelő öltözék
nemes lüvvessző, tavaszi vágás, 22 marcos kötegenként 3 koronára, nagy mennyiségben kapható Stefanutz János piébánosnál, Mondorlakon. Villamos megállóhely a ház előtt. 1757

Könyveket,
helyegeket és régi hegedűket vesz Deák Béla antikváriuma és könyv- és papírkereskedése, Forray-utca. Telefon 902. 871

30-55 lángrős acetylem
gázvilágítási felszerelés, circa 500-600 méter vascső vezetékkel, járművel és csillárokkal eladó. Bővebbet d. e. 9-10-ig, d. u. 2-3-ig Friedman Gyulánál, Perényi-utca 5. 1798

Különléle.

Az "Aradi Olajmalom"
működését Boros Béni tér 22. (varosi ház mellett) megkezdte. Hivatali mindennemű olajmagvakból tanúsítvány mellett olajat készítenek. Ugyanott darálások is esaközöltetnek. 831

Nincs bonkín.
Használjunk helyette Trichloräthylent, nem robbanó, meg nem gyújtható, nem büzös pószere az előbbinek, ennél sokkal hatásosabb, ára 70 fillér. Hehs Vilmos gyógyszerter, Batthyány-utca. 1403

Írógépek
új és használt, üzemkellékek, szakszerű javítások, irásmunkák és sokszorosítások, gépirás tanítás Bodnár József írógépszaküzletében Salacz-utca 2. Telefon 11-41. szám. 421

Az Anusol
aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemorrhoidál-kupok, azonos összetételűk folyton hatásuk is teljesen azonos, ára 3 korona. Földes-gyógyászter, Hehs-gyógyászter Arad. 12

Apróhirdetések
az "Aradi Közlöny" részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az "Aradi Közlöny." 184-1917. g. sz.

Arverési hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező Marospartl 5. sz. 218 □-ös és 6. sz. 220 □-ös telkeknek eladása iránt folyó év március hó 26-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Bánatpénzületendő az ajánlatl ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Arverésni lehet mindkét telkre külön a mindkét telkre együtt.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az árverés megkezdése előtt nyújtandók be a csak a kor vétnék figyelembe, az arkonoz a bánompénznek a városi pénztárba örtént befizetését igazoló jegy melkkelve van s ha az ajánlatot levő kijelent, hogy az árverésit feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székenak 1917. évi március hó 5-én tartott üléséből. A gazdasági széke.

5 klg.

Csemege almát

postacsomagban 17 koronáért frankó szállít 1914

Kalamár Mihály, Csermő.

2751-1917. pm.

Hirdetés.

Ujtelepen az arad városi vároanal északi és az arad városi vároanal déli oldalán létesíteni szándékoztok borsosági csatornázáshoz tartozó vízműveknek engedélyezése tárgyában 1916. évi szeptember hó 11-én 7489-1916. szám alatt kelt határozatom ellen a magyar királyi államügy-utak aradi ügyvezetősége 1916. évi szeptember hó 24-én 28287-1917. szám alatt az arad városi közigazgatási bizottsághoz felebbezést adott be a fenthivatkozott határozatnak a fentírtással költségek felerészének viselésénél felszámítandó vasuti pótlékokra vonatkozó rendelkezése ellen.

Én előlgyva az aradvárosi közigazgatási bizottság 548-1916. számú határozata értelmében a kéresem pótlékok fizetése tárgyában egy póttárgyalást rendeltek el és annak idejéről f. hó 21. napjának délelőtt 9 óráját, helyéről pedig Arad sz. kir. város székházának tanácsstermét tüzem ki. Arad, 1917. március 12.

Varjassy, polgármester.

Magánjaro gőzgépeket

Kompond és stabil gőzgépeket
Gőzcseplő garnitúrákat
Magánjaro lokomobilokat
Cséplőszekrényeket
Esztergapatókat
Hérefejtöket
Elevátorokat
Motorokat
Gőzekeket és
Gőzkazánokat

javítottan állapotban vásárolnak készpénzfizetés ellenében

FRIEDRICH TESTVÉREK géppára, Temesvár.

2672-1917. pm.

Hirdetés.

A közlelemzési hivatal felügyelő-bizottságának javaslatára március hó 9 től további intézkedésig a m. kir. beügyminiszter-

rium 68112-1916. számú rendelkezéssel nyert leha alkalmazás alapján Arad sz. kir. város területére nézve a babnak kicsinybeni árusítási arát kilogrammonként 80 fillérben állapítottam és annak eladáat a háóság által felgáombanozott jegyrendszerrel és később megálapítandó fejadagnoz ködöm.

Babot kicsinyben a most megálapított árnl Aradon magasabb áron árultani ölos, aki ezen tllaimat megszepli, az 1251-1916. M. E. számú rendelkezlet értelmében kihatást követ el amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rondskezés alá nem esik, hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetlek.

Amá késlelet tekintetsben, melyre nézve a kihágást elkövették, elkobzásnak van helye.

Varjassy, polgármester.

P. II. 2529/7-1916. szám.

Hirdetés.

Az aradi kir. törvényszék közbírtó teszi, hogy Weisz Árpád 85 éves ízr. vallásu, nőien kereskedő, a gyu al 2 honvédgyalogezred pótlószálojparancsnoksága alá tartozó népfelkő főhadnagy, jelenleg a Schwartzer s anatórium magánelmegyógyintézetben elhelyeztet aradi látos a P. II. 2529/6-1916. számú ítélettel jogérvényesen gondnokszág alá helyeztetett.

Arad, a kir. törvényszéköl 1917. évi február hó 17. napján.

Szabó István, s. k.

1810 kir. tszékla bíró.

AKI

házat, vagy földbirtokot
venni vagy eladni akar,
forduljon bizalommal

Lustbader Adolf
Ingatlanforgalmi irodá-
jához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb há-
zak, birtokok előjegy-
zésben vannak. Megöl-
zásokot ingatlanok el-
adására és vételére elfogadok.
Telefon 961. szám.

Lapkihordó pár felvételek.

Cim a kiadóhivatalban.

Földbirtokosoknak

35 évre 4 1/2% kamat 99 arto-lyam,
50 évre 5% kamat 1% törlesztes teljes arto-lyam,
63 évre 4% kamat 0.85% törlesztes 94 1/2 arto-lyam mellett, továbbá

aradi és békescsabai házakra 50 évre 5 1/2% kamat, 1 1/2% törlesztes 98 arto-lyam mellett törlesztes kölcsönöket folyósíttat és birtokparcellázásokat elvállalja és gyorsan keresztül vezeti a Budapesti Értéktökeztetés és Parcellázó Részvénytársaság Budapest, VIII., Kenyermező-u. 6. Aradi megbízottunk: Bonyhádl József ur, Rapa-u. 47., d. u. 2-1-ig. 761